

Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok

A BAROMFITENYÉSZTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA

~ Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felügyelete alatt megjelenik minden vasárnap ~

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre .. .. . 10 kor. — fill.
Félévre .. .. . 5 € — €
Negyedévre .. .. . 2 € 50 €

EGYES SZÁM ÁRA 20 FILLÉR

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS

JESZENSZKY PÁL

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET
TITKÁRJA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. (Köztelek)

HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza

A német vágóállat- és husszemle-törvény.

A német birodalom ezévi április 1-től fogva ismét egy nagy kaput zárt be azon államok előtt, melyek eddig hozzá hussfélékét vittek be. A most életbelépő husszemle-törvény rendszabályai oly szigorúak, a német hatalom oly erővel nyilatkozik meg a hozzá importáló államok ellenében, a husbehozatal oly sokféle erős föltételhez van kötve, és a visszautasításra oly sokféle módozat van megállapítva, hogy ezek után valóban azt hihetjük, hogy a jövőben a németországi leölt állat-, tehát husbevitel majdnem lehetetlenné van téve. Más szóval és helyesen: *akkor ereszti be a német birodalom az idegen származékú húst, mikor neki tetszik.*

Lehetnek esetek, midőn a mai viszonyok megváltoznak, azaz — például, hogy a törvényt reánk való vonatkozásában ismertessük — a mi husáraink oly alacsonyok lesznek, a német piac husárai pedig oly magasak, hogy a husszemle-törvény korlátozó rendszabályai és a vizsgálatokkal járó költségek dacára mi oda húst bevihetünk; jöhetnek idők, midőn mi például oly nagyszerűen leszünk berendezve a husexportra, kereskedelmünk pedig olyan magas fokra fog jutni, hogy a husexportot oly precíz és oly kifogástalan módon fogjuk vezetni, hogy a *németek egyáltalán nem fognak okot találhatni a mi husexportunknak a határon való visszautasítására.*

Ez mind megtörténhetik, de ezen esetek bekövetkeztére gondoskodott a német kormány egy másik kapuról, melyel az idegen husbehozatalokat meggátolhatja, azaz az új *vámtarifáról*, a mely oly magas behozatali váموkat állapít meg, hogy azokat az áru el nem bírhatja.

Ha tehát az idegen származék az első

kapun még esetlegesen mégis bejuthatna, akkor bezárják a második kaput, hogy céljukat: az idegen *importnak teljes kiküszöbölését* teljesen elérhessék.

A helyzetet nagyon helyesen karakterizálja a következő kép: a német határ vámsorompójánál igyekeznek be kívülről idegen emberek, hátukon nagy batyukkal. A német esendőr az embereket áteresztí a sorompón, de batyujokat visszadobja. Nagyon örülünk kedves idegen ha bennünket szerencsétlenség, de holmidat hagyj csak künn.

Tekintve, hogy a német husszemle-törvény most lépett teljes érvényében életbe, indokoltnak tartjuk annak lényegével olvasóinkat megösmertetni. A német vágóállat- és husszemle-törvény 1900. évi június 3-án kapott császári szentesítést azzal, hogy annak egyes §-ai a birodalmi tanács hozzájárulásával külön-külön időpontokban lesznek életbeléptetve.

1900. évi október 1-én életbelépett a törvény 12. §. 1. pontja, mely megtiltja a légmentesen elzárt dobozokban vagy edényekben zárt húsoknak, kolbászféléknek, vagy vagdalt húsnak, hús-készítménynek a német határra való bevitelét.

1902. október 1-én életbelépett a törvény 21. §-a, mely megtiltja az olyan hussféléknek vagy hús-készítménynek a bevitelét, melyek oly anyaggal vannak készítve, páczolva, konzerválva vagy kezelve (pl. vegyi szerekkel), melyek az emberi egészségre ártalmasak, vagy azok lehetnek.

1903. április 1-én életbelépett a törvény teljes egészében.

Az 1900. október 1-én életbelépett tilalom bennünket, mivel hús-készítő iparunk fejletlen, gyenge, nem igen érintett. Érintett annyiban, hogy majdnem egyetlen ilyenféle számbajövő export-cikkünk, a *szalámi*, a német beviteltől

elesett. Érzékeny veszteség ugyan reánk, de van még más piac is, melyet ezen cikknek megnyerni lehet, s így ezt még kiheverhetjük.

Az 1902. október 1-én életbelépett tilalom bennünket szintén nem igen érintetett. Nálunk húst, hús-készítményt vegyi szerekkel (bórsav, formaldehyd, salicyl, chlorsavas sók, kénsavas sók, fluorsav, alkáliák, karbonátok stb.) nem igen szoktak konzerválni. Mi a húst csak frissen viszzük ki a határon, s így az első két tilalom főképp Amerikát érintette.

Annál fontosabb azonban a most április 1-én életbelépett rendelkezés, mely a friss húsok bevitelét szabályozza. A törvény 12. §-a kimondja, hogy friss hús a vámterületre csak egész állati testekben, és pedig marha, sertés csak kétfelé vágva vihető be. Az állati testtel a mell és hashártya, tüdő, szív, vese, tehát a tőgy természetes összefüggésben maradjon.

Elkészített hús csak akkor vihető be, ha az elkészítés módja az emberi egészségre nem veszélyes (ennek megállapítása vegyvizsgálat útján történik). Páczolt hús (Pökelfleisch) csak 4 kg-on fölüli darabokban vihető be. Sonka, szalonna és belek bevihetők.

Olyan hús, mely tartóssá tétetett s bizonyos kezelés által, de olyan maradt, mint a friss hús, vagy olyan elkészített hús, mely bizonyos kezelés után újra olyaná tehető, mint a friss hús, kikészített húsok nem tekinthetők. Ez vonatkozik olyan húsra, mely gyengén páczolva vagy sózva lett, de a mely pl. mosás, áztatás után újra frissnek néz ki.

A 13. §. kimondja, hogy a behozatalra kerülő hús hivatalos vizsgálatnak vetetik alá a határnál. Külön megvannak határozva azon vámhivatalok, melyeken keresztül a hús bevihető.

A törvény végrehajtási rendeletei közül.

Az a) pont alatti kioktat a vizsgálatra

és egészségügyrendőri kezelésére a vágó-állatnak és husnak, a *belföldi* vágásoknál;

a *b)* pont a husvizsgálók vizsgálati és oktatási módját szabályozza;

a *c)* pont a nem állatorvos husvizsgálók kioktatására vonatkozik;

a *d)* pont a *vámbelföldre* bevitt husvizsgálatát és egészségügyrendőri kezelésének módját írja elő;

az *e)* pont a trichinavizsgálók eljárását írja elő;

az *f)* pont a belépő és vizsgáló vámhivatalokat harározza meg.

A magyar gazdaközönséget még érdeklő pontokról legközelebb bővebb ismertetést fogunk hozni. *D. B.*

Állattenyésztés.

Rovatvezető: **Monostori Károly.**

Az ivar keletkezésének kérdéséhez.

II.

Ismét állattenyésztési szempontból érdekes megfigyeléseket tett *Schlechter*, a ki lovakra nézve azt találta, hogy az ivar keletkezésére a szülők életkora egy abszolúte, mint relative, csakugyan lényeges befolyást gyakorol. Vizsgálata egy nagy ménes 2064 szülésére vonatkozik. Kanczák, melyek 4—8 évesek voltak, 674 kancza és 640 csődör csikót vetettek. Az arány tehát 100 : 95. Kanczák 9—12 éves korban 303 nőtény és 240 hím csikót szültek. Az arány eszerint 100 : 79.2. Kanczák 13—18 éves korukban ellettek 102 nőtény és 105 hím ivadékot. Az arány tehát 100 : 103.

Csődörök 3—9 éves korban nemzettek 582 kancza és 530 csődörcsikót. (Arány 100 : 91.1) 10—15 éves csődörök csináltak 404 kancza és 363 csődörcsikót. (Arány 100 : 90.1) 16—22 éves ménesek nemzettek 77 kancza és 77 csődörcsikót. E szerint ugy a csődörök, mint a kanczák érettségük és erejük tetőpontján több nőtény mint hím ivadékot nemzettek.

Ha a csődör és a kancza egykoru volt, ugy 4—12 év között valamivel több nőtény, mint hím ivadék esett; a 12 és 16 év között azonban jóval több hím ivadék került.

A kanczánál 4—8 évvel idősebb csődör után több hím csikó, ennél idősebb csődör után több nőtény csikó eredt. Ha a kancza volt öregebb, mint a mén, ugy több nőtény ivadék keletkezett. Ha mindkét nemző állat fiatal (4—8 éves) volt, ugy az ivadékok ivarbeli aránya 100 : 100-re ütött ki; ha középidéjű (8—12 éves) volt, ugy az arány 100 : 80-ra szállott alá, öregebb korban pedig (12—16 éves) 100 : 102.9-re emelkedett megint.

A fiatal és öreg korban tehát a hím ivadék, a közép korban a nőtény utód dominál.

A nemzők életkorának befolyását bizonyítja továbbá ugyancsak statisztikai alapon *Schumann*, de avval a vélekedéssel toldja meg, hogy minél nagyobb a nemzőnek ivari képessége, annál nagyobb a befolyása is, melyet az ivar képzésre gyakorol. Ezen nemzőképesség, jobban mondva, ezen nemzésbeli erő az életkorra való tekintet nélkül is nagy befolyásnak vétetik többek között *Martegoute* által, a ki abból ítélve, hogy francia juhászatban a kos a hágtások kezdetén, mikor még nemzésbeli ereje nem volt megcsökkenve, több hím mint nőtény bárányt csinált s később, mikor több anya üzekezdén, rövid idő alatt sokkal többet hágtott kevesebb hím bárányt nemzett, mondom ebből ítélve *Martegoute* oda konkludál, hogy az ivarképződés a nemző állat nemzésbeli erejétől, fölényétől függ.

E felfogással szemben több homlok-egyenest ellenkező felfogás, és észlelet létezik, melyek közül megemlítem *Wilhelmnek* Magyar-Óváron megejtett észleletét, mely szerint annál több bikaborju esett a bika után, minél rövidebb időközben követték egymást a hágtások: s felhozom *Düsing* észleletét, mely szerint a németországi ménesekben annál több hím utód származott, minél több kanczát hágtak a csődörök.

Egyébiránt *Martegoute* felfogását *Sette-gast* és *Vilckens* sem osztja, sőt egy észak-amerikai kísérlet annak teljes tarthatatlanságát bizonyítja. *Fiquet* ugyanis 30 tehénre jutott, hogy ha a bikát dusan táplálvány, nagy erőben tartotta és hágtásra kiméletesen használta, utána kivétel nélkül nőtény ivadékok származtak a mostohán tartott tehenektől ellenben dusan táplált tehenektől és mostohán tartott, hágtásra kiméletlenül használt bikától, kivétel nélkül hím borjukat kapott.

Jóllehet ez a kísérlet eredménye már 15 év óta ismeretes, tudtommal nincs nyoma, hogy hasonló irányban más is kísérletezett és az eredményt publikálta volna.

Igen figyelemreméltó felfogást közölt 15 év előtt *Pflüger*. Szerinte nem lehetetlen, hogy az ivarképződésre az gyakorol befolyást, hogy hány ondószálacska jut be a petébe. Kevesebb ondószál valószínűleg nőtény, több pedig hím ivar keletkezésére szolgáltat lehetőséget. E lehetőséget bebizonyítandó, felhozza a többek között azon tény, hogy ivarzás kezdetén a pete még a petevezetőben lévén, abba kevesebb ondószál juthat s e miatt nőtény ivadék keletkezik, holott az ivarzás végén több ondószál juthatván már a méh szarvában, vagy testében lévő petébe, hím utód származik. Felhozza még, hogy először szülőknél azért több a nőtény mint a hím ivadék, mert ezek-

nek még ki nem tágult méhesatornáján át kevesebb ondószál juthat a petébe és végre hogy idősebb apáknak azért több a fiugyermekük, mert ezek ritkán közölsülvén, nagyobb mennyiségű, sűrűbb, vagyis ondószálakban gazdagabb ondót ömlesztnek. E felfogástól *Pflüger* később elállott, de ugy vélekedett, hogy az ivar a fogamzást már el van döntve s arra később semmiféle körülmény se gyakorolhat befolyást.

Nem így azok, a kik a vehemnek kezdetben való indifferens vagy himnös állapotára tekintve ugy gondolkoznak, hogy az ivarnak a fogamzás után kell keletkeznie.

Rathke vizsgálódásai alapján már 1825-ben kimondotta, hogy az emlős állatok embryoi fejlődésük legkezdetén, ivarszerveiknek ugy belső mint külső szerkezete tekintetében, teljesen egyformák s csak később válik el, hogy hím, vagy nőtény lesz-e az utód, más szóval az ivar minősége a fogamzástól végleg eldöntve nincs.

Hasonló értelemben nyilatkozik *Leuckart* s vele igen számosan egyetértenek ugy vélekedvén, hogy a vehem kezdetben közömbös ivari állapotot él át, a menyinyben mindkét ivar elemeivel felszerelten annak a képességnek van birtokában hogy himmé vagy nőténynyé fejlődik ki.

Csupasz testű kétellű állatok ivarszerveinek fejlődését vizsgálva, *Wittich* ugy találta, hogy az állatok embryoi is az ivar tekintetében hosszabb ideig egymáshoz hasonlóak és illetőleg, hogy bizonyos fokban himnösek s *Wadley* ezt a legmagasabb fokú gerinces állatok embryoiira nézve is megállapította, kijelentvén, hogy az ivarképződés okozói valószínűleg, a fogamzás után érvényesülnek, azok tehát nem egyedül az ondóban vagy petében keresendők.

Ezzel szemben *Maynhoffer* meg van győződve, hogy az embernek az ivara is nemzetik és pedig a fogamzás alatt és az után s nem az előtt. Szerinte számos tény csak ugy magyarázható, ha felvesszük, miszerint a női pete minden körülmények között azon van, hogy nőtény ivart, a hím ondója pedig hogy a hím ivart juttassa győzelemre a közösen nemzett ivadéokban, így tehát az az ivar győz, a mely a küzdelemben a másik fölé keveredik, vagyis a mely erősebb.

Ha már most áll az, hogy a vehem kezdetben indifferens, vagyis himnös, ekkor érdekes és fontos volna tudnunk, hogy mi az oka, hogy később himmé vagy nőténynyé fejlődik és illetőleg, hogy himnös (hermafrodita) marad a mint olyan születik meg.

Láttuk, hogy már *Aristoteles* — bár ő a fogamzás alatt — befolyást tulajdonít a hidegnek s illetőleg a melegnek. Vajjon

Legjobb szerkezet. Legnagyobb munkabírás. Legkönnyebb hajtás. — Legtökéletesebb fölözés.

A LEGJOBB FÖLÖZŐGÉP AZ ALFA-SEPARATOR.

nem ilyen külső hatányok hát azok, a melyek e tekintetben elhatározó tényező-képpen szerepelnek a fogamzás után is? Erre vonatkozó felfogásoknak s megfigyelésekből s tanulmányokból vont következtetéseknek tényleg számos nyomát leljük az irodalomban.

Igy már 1835-ben *Bailly* egy százévre terjedő születéslajstromot tanulmányozván, kiderítte egyfelől, hogy minél nagyobb volt egyáltalán a születések száma, annál nagyobb volt a fiuszám és megfordítva, másfelől kiderítette, hogy fogamzások a délen legnagyobb számban a télre és tavaszra estek s északon a tavaszra. Ebből azt véli, hogy ugy a hideg, mint a meleg nagyfoka a fogamzások számát kevesebbi s hogy a mely okok ezt létesítik, azok egyben a fiulétszám kevesbedését is előmozdítják. Az ivar keletkezésére hatást tulajdonít még *Bailly* a táplálkozásnak s azt mondja, hogy ugy az élelem-drága években, mint az évek bőjti szakában is a fogamzások száma a legkevesebb és ugy véli, hogy ebből folyólag a szülők erőbeli állapota is dönt az ivadék ivarának a dolgában, még pedig ugy, hogy a jobb erőben lét a fiuk nagyobb számban való keletkezésének kedvez.

Mint láttuk, mások homlokegyenest ellenkező nézetben vannak s mint tüstént látni fogjuk, ismét mások egészen másképp fogják fel s igyekeznek a megfejtéshez közelebb vinni ezt a kérdést.

Düsing pl. Poroszországban 10 millió születést tanulmányozva kiderítette, hogy az év legmelegebb hónapjában a fogamzások arányai a fiuk születésére nézve a középátlalattól maradtak, míg az év hidegebb hónapjaiban a középátlalattól fölé emelkedtek. Különben szerinte a fiukban fölösleg akkor keletkezik, ha a fogamzások száma kevesbedik s akkor mutatkozik apadás, ha a fogamzások száma növekszik. Tehát egészen ellenkezője annak, amit *Bailly* állít, de megközelítőleg ugyanaz, a mit *Schlechter* állít, a ki azt mondja, hogylovak több him csikót nemzenek a melegebb és kevesebbet a hidegebb évszakokban.

Érdekes, hogy még oly buvárok is vannak, akik a tenger apályát és dagályát is közvetlen befolyással bírónak tartják s kimutatják, hogy a tenger magas állása egy bizonyos vidék azon évi fiuszaporulatára kedvező volt.

Számosan vitatják még a táplálék befolyását, majd arra a következtetésre jutva, hogy a dus táplálás a him, majd hogy az a nőtényivar keletkezésének kedvez, sőt vannak, akik az egy és több-

nejűségnek is hatást tulajdonítanak, ugy nemkülönb, akik állítják, hogy a nővényevő állatot több him, husevők több nőtényivaradékat nemzenek. De vannak persze ellenkező nézetben levők is. Igy pl. *Wappäus*, aki a klíma, fajta, táplálás hatását tagadásba veszi, de befolyást tulajdonít (mint annyian) az életkornak, megjegyezvén, hogy az európai államokban azért tulnyomó a fiuk száma, mert a férfi idősebb korban házasodik, mint a nő. Itt megjegyzendő, hogy e publikáció óta lefolyt, mintegy negyven év óta kiszült, hogy daczára a mondott házasodási körülménynek, az európai államokban valami csekélységgel több a nő, mint a férfi.

Monostori K.

A sertések étvágának növelése.

A sertések étvágának növelésére egyszerű és kitűnő hatású eljárásnak mondja *Mahlert* német gazda a sós vízbe áztatott zabot, amely bármilyen étvágnövelő pornál jobb és olcsóbb. Ezen étvágnövelő anyagolyan módon készítendő, hogy edénybe rétegezeten berakatik a zab és a só ugy, hogy egy liter zabra egy maroknyi só jusson. Ezután az egész keverék meleg vízzel leöntendő és amint a zab felszívta magába az összes sós vizet, készen van a sertéscsemege, amely különösen akkor tesz jó szolgálatot, ha a hizók már nem esznek jól. Ilyenkor minden állatra egy kis maroknyit számítva, a vályuban hagyott takarmányra rászórando az így elkészített zab, amelylyel együtt a sertések nagyon szívesen megesszik a takarmánymaradékot is. A sós zab nemcsak hogy nem ártalmas étvágnövelő, hanem igen tápláló is és a sertések annyira szeretik, hogy amint több alkalommal adják nekik, a tapasztalatok szerint nagyon mohón várják azon etetési időszakot, amelylyel egyidejűleg ilyen zabot is kapnak. A sós zabbal kevert takarmányt beteg és teljesen étvágtalan sertések is megesszik.

M. G. Sz.

Állategészségügy.

Rovatvezető: **Dr. Rátz István.**

A vágóállatok biztosításáról.

Az elmúlt évben a porosz képviselőházban ismételten felszólaltak a vágóhídi állatbiztosítás érdekében. A porosz kormány elvben hozzájárult ezen kérdés szabályozásához; azonban az érdekelt körök, különösen a német gazdasági tanács a vágóállat-biztosítás ilyen fractionált, csak egyes államokra kiterjedő megoldását

ellenzi. Utalnak ugyanis azon nehézségekre, melyek annak következtében állnak elő, hogy Poroszországban egyes vidékeken csaknem kizárólag más német államokból importált állatokat vágnak, másrészt pedig Poroszországból is visznek ki vágóállatokat más országokba, hol a vágóállatbiztosítás nincs meghonosítva és így esetleg a tenyésztő gazdaközönség károsodik. A német gazdasági tanács egy 1901. évben hozott határozata értelmében minden eszközt felhasználni kíván, hogy Németország területén belül az állatforgalmat megkönnyítse; az állatkiállítások, díjazások stb. ügyét a német birodalom összes országaiban és tartományaiban egységesen kívánja szabályozni (ennek czélszerűségéhez azonban sok kétség férhet), 1902. évben pedig a tanács oda nyilatkozott, hogy az egész német birodalomban a vágóállat-biztosítást a birodalmi kormány által kötelező formában léptesse életbe. Kétségtelenül a vágóállat-biztosításnak csakis ezen módja vezethet egy birodalom területén belül megfelelő, kielégítő eredményre; az alapvető, általános határozatoknak és rendelkezéseknek mindenesetre egységeseknek, ugyanazon elveken alapulóknak kell lenniök, a speciális helyi viszonyok azután az egyes államok, tartományok, stb. által megszabandó végrehajtási utasításokban vehetők figyelembe.

Dr. Kopp legújabbán a vágóállatbiztosításról, annak jelentőségéről, szervezéséről és végrehajtásáról érdekes füzetet adott ki, melyből a „*Deutsche Thierärztliche Wochenschrift*“ (1903. évf. 8. szám) nyomán a következőket közöljük.

Kopp, a metzi közbiztonsági igazgatója, kinek ezen kérdést behatóan is részletesen tárgyaló több dolgozata ismeretes, a városokint, illetve vidékenként alakuló magán biztosítótársulatokat egy országos egyesületbe kívánna egyesíteni. Felfogása és meggyőződése szerint ilyen lokális vágóállat-biztosítótársulatokat legcélszerűbben a mészárosok és hentesek alakíthatnának. A kormány feladata volna mindazon városokban, melyek 10.000 lakost számlálnak, egy-egy vágóállat-biztosító társulatot szervezni; hasonlóképpen több kisebb község, melyben a huslátást egy szakértő látja el, szintén alakítson külön társulatot. Ezen társulatok szervezésében leginkább a mészárosok és hentesek vénének részt: a társulat tagjai kötelesek a levágásra kerülő állatokat minden esetben a huslátást teljesítő szakértővel megvizsgáltatni. A vizsgálat alkalmával betegnek talált állatokat a biztosításból kizárják; az otthon (nem közbiztonságon) vagy kényszerből levágott állatok szintén nem esnek biztosítás alá.

A biztosítás költségeit illetőleg teljesen mellékes, hogy a vevő vagy az eladó, a gazda vagy a husiparos viseli-e azokat, a mennyiben ezen összeget az adás-vevés

Erőtakarmányok, mint korpa, malomkonkoly, malátacsíra, szárított moslék, szörplé stb. beszerzése végett forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ BUDAPESTEN, V. KER.
Alkotmány-utca 31.

lebonyolításánál ugyanis mind a két fél fogja figyelembe venni és végeredményben mégis csak a fogyasztóközönség (melynek érdekét szolgálja a huslátás és így közvetve a biztosítás is) fizeti meg.

Ha a levágás után valamely biztosított állat husa az emberi élvezetre teljes egészében vagy csak egyes részleteiben nem alkalmasnak bizonyul, akkor az a biztosító társulat tulajdonába megy át mely azt a törvényes rendelkezések által megengedett módon értékesíti.

A biztosító félnek a társulat az állat vételárát téríti meg, ugyszintén megfizeti a vágatás körül felmerült költségeket is. Ha csak egyes részek vonatnak ki a közfogyasztás alól, arra vonatkozólag külön megállapodások intézkednek. Minden egyes vágóállat-biztosító társulat pénz- és ügykezelése az eddig gyűjtött statisztikai adatok (a levágott állatok száma, a kifogásolt állatok száma stb. figyelembevételével) alapján történnek; minden társulat önállóan működnek s így kizárható, hogy egyik a másik rovására nyerne vagy károsodna. A társulatok pénzkezelésénél a nyereszkesedés, tökegyűjtés szintén kizárandó, ha valamely évben a biztosítási díjak leszállítandók. A társulatok vezetőségében a kormány képviselőjén kívül részt vesz a helybeli állatorvos, gazda, mézárós, hentes és állatkereskedő. Az egyes társulatok területenként, ezek pedig ismét országokként egyesülnek. Kopp javaslataiban a legnagyobb ellenzésre bizonyára az fog találni, hogy a biztosítást nem általánosítja, hanem kizárja belőle az otthon vágott, valamint a kényszervágásra került állatokat. Mert habár kétségtelen, hogy számos kényszervágó állat husa közfogyasztásra nem alkalmas azért, mert tényleg oly állatoktól származik, melyek nem számíthatók a husállatok közé (pl. beteg állatok stb.), mégis másrésztől számosak azon esetek is, hol valamely külső ok teszi a kényszervágást indokolttá és a mely esetekben az állat tulajdonosa a kényszervágott állat husának legelőnyösebb módon való értékesítése daczára is tetemes kárt szenved. Ilyeneket nem lehet és nem szabad a biztosításból kizárni, a vágóállat-biztosításnak általánosnak kell lennie (Edelmann). A kényszervágások hatósági felügyelet alatt állnak, tehát megvan a garancia az iránt is, hogy esetleges visszaéléseknek eleje vétessék. Bármily nehéznek tűnjön is fel, a kényszervágásokat is bele kell illeszteni valamely alkalmas módon a vágóhídi állatbiztosítás keretébe, mert e nélkül ez megvalósulásra, elterjedésre és népszerűsége nem számíthat.

Zimmermann Agoston dr.

Tejgazdaság.

Rovatvezető: **Sierbán János.**

A tejelőképeség fokozása.

A tehén őgye valóban csodálatraméltó szerv. Annál csodálatraméltóbb, ha elgondoljuk, hogy az elmélet és a gyakorlat váltetett működésével sikerült egy fél évszázad alatt tej kiválasztó képességét majdnem a kétszeresére fokozni, még pedig nem pusztán oly fajtákon belül, melyeknek, mint kiváló jó tejelőknél régebben is nagy volt a híruk, hanem oly fajtákon is, amelyekre a szakértők egy emberöltő előtt még azt állították, hogy ezeknél a tejelés fokozására való törekvés hiu ábránd. Mai nap már nem tartozik hallatlan csoda számba, hogy egy tehén naponta évi átlagban 5 kg. tejet és ebben mintegy 1'25 kg. szárazanyagot szolgáltat, amelynek tápláló értéke közel áll a huséhoz. Ha elgondoljuk, hogy a közepes minőségű marhahús 28—30% száraz anyagot tartalmaz, akkor nyilvánvaló, hogy 10 kg. tejt 3—4 kg. husnak felel meg. Ebből kifolyólag a tejtermelés közgazdaságilag határozottan jelentősebb a marhahizlásnál, mely napi átlagban legfeljebb 1 kg. husszaporulatot eredményez. Az én fiatal koromban nagy híre volt a „fekete Jette” nevű tehénnek, mint olyan állatnak, mely tejelőképeség tekintetében páratlanul állott a világban. Ennek a tehénnek híre elhomályosította *Kuperusk* k. ellarssumi tenyésztőnek, „Jautye II.” nevű tehene, amely 300 fejő napon 9526 kg. tejet, illetve 305'8 kgr. vaját szolgáltatott gazdájának. Ezt az eredményt nagyon megközelítette *Wilham R.* gazdának „Fancy” nevű Jersey-fajta tehénének zsirtermelése, mert jöllehet, hogy ezen állat 490 kg. élősúlyal csak 4938 kg. tejet adott, annak magas zsirtartalmából kifolyólag vajhozama 304'77 kg. volt. Ezen két adat is újabb bizonyossága azon tapasztalatnak, hogy a tejhozam növekedéséből éppenséggel nem szabad párhuzamosan nagyobb vajkiválasztásra következtetni. Ezt illusztrálja egy Észak-Németországban 1896—97. évben keresztül vitt próbafejés eredménye, amely 365 napig 247 db tehénnel folyt. Ezen tehének közül adott pedig:

	darab	4000 kgr.	tejen felül
147	darab	4000 kgr.	tejen felül
103	„	5000	„
62	„	6000	„
25	„	7000	„
5	„	8000	„
1	„	9000	„

Tejben és zsirban a következő — Kelet-Friz fajtájú — tehének szolgáltatták a legnagyobb eredményt:

kor.	tejmennyiség	zsir %	zsir mennyiség	sorrend a vajzsirra tekintettel
4 éves	9047'75 kg.	3'07	277'9 kg.	4
8 „	8973'35 „	3'33	299'2 „	1
10 „	7952'61 „	3'62	287'8 „	2
5 „	7014'40 „	4'05	284'2 „	3

Látnivaló ezen összeállításból, hogy a tejelőképeségre nézve első helyen álló tehén, vajhozam tekintetében csak a 4-ik helyet foglalja el, ami mindenesetre intelem olyan tehénzeteknek, melyek a tejet vajnyerés által értékesítik. Újabb észlelet minden kétséget kizárólag bebizonyították, hogy ugyanegy természetbeli tehének teljesen egyforma gondozás és takarmányozás mellett jelentékeny különbségű tejet illetve vajmennyiséggel szolgáltatnak; úgy, hogy ez *egyéni képességgel* szemben minden egyéb a tej kiválasztásra ható körülmények háttérbe szorulnak, elannyira, hogy minden erőtakarmány adagolás mellett is a sovány tejet szolgáltató tehén zsirelválasztó képességét eredményesen javítani nem lehet.

Mind ez irányú fáradozásnál eredményesebbnek bizonyult egy intézmény, mely immár Dániában és Svédországban nagy elterjedésnek örvend és meghonosult már Észak-Sziléziában, Bajorországban is, míg Osztrák-Sziléziában, Salzburg és Karinthiában most próbálkoznak meg vele. Ezen „ellenőrző egyesület” néven ismeretes intézmény abban áll, hogy egy bizonyos számú tenyésztő oly czélből lép egyezsége, hogy közös erővel szakértőt alkalmaznak, ki teheneikkel a tejhozamára, a tej zsirtartalmára és az állatok takarmányértékítésére nézve megvizsgálja. E vizsgálatokból kifolyólag minden állat, mely a követelményeknek meg nem felel, eltávolítottatik. Ily módon vált lehetségessé, hogy egy ilyen egyesületben a tehének átlagos évi vajhozamát 15 kg.-ról 20-ra fokozták, a takarmány szükségletnek 25—35%-nyi csökkenésével. Egy másik szövetkezetben kiszámították, hogy 1 kg. vajnak előállítás költsége maximumban 3'64 korona volt, mihez képest annak előállítása 1'16 kor. vesztegességgel járt; holott a legkedvezőbb esetben 1'38 kor. termelési költség mellett 1 kg. vaj előállítása 1'10 kor. haszonnal járt. Hogy ezen és hasonló észleletek mily eminens hatással lehetnek a tejgazdaság fejlesztésére azt — úgy hiszem —

Járgány cséplőkészletek.

Elsőrangú hazai gyártmány!

Darálók. Szec-kavágók. Ekék.

2500
gőzcséplőkészlet
és 100.000 különféle kisebb gazdasági gép üzemenben.

**Első Magyar
Gazdasági Gépgyár
részvény-társulat**
Budapest, VI., Váci-ut 19. sz.
Malomberendezésekre külön szakosztály.

A gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépek elismert kitünő minőségben. Szakba vágó kérdésekkel kérjük hozzánk fordulni. Részletes felvilágosítással és árjegyzékkel szívesen szolgálunk díjmentesen.

nem szükséges hosszasan bizonyítani. Igen érdekes azon észlelet is, hogy mily nagy befolyása van a bikának nőstény utódainak tejelőqualitásaira; mihez képest mind nagyobb ügyelettel kezdenek lenni oly bikaborjaknak a további tenyésztésre való kiválasztásra, melyek bőven tejelő és zsirban gazdag tejet szolgáltató tehentől származnak. Régebb észlelet ugyan, hogy valamely tehén tejének átlagos összetétele az évek átlagában kevésbé változik ugyan, de az egyes napszakokban fejt zsirtartalma közt annál nagyobb a különbség, minél különbözőbb a két fejközi pihenő. Tudvalevő különben az is, hogy az első fejesű tehének általában kevesebb tejet és vajot szolgáltatnak, mint az idősebbek, amelyek tejhozadéka általában a 10 éves korig fokozatosan növekszik, bár a tejnek zsir és szárazanyag-tartalma a haladó korral általában csökken. Ha valamely tehén napi fejéseredményét vizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, — mint már említém — hogy a napszakok szerint zsirtartalomban nem lényegtelen különbségek észlelhetők.

Volt eset, hogy a déli 1 százalékkal, az estéi tej 2 százalékkal volt gazdagabb zsirban, mint a reggeli tej, a mennyiben éjjel a zsirkiválasztás hosszabb, mint nappal. Ha azonban a háromszor való napi fejes közt rendes nyugvási közöket tartunk be, a tejmennyiség és zsirkiválasztás tekintetében csekély lesz a különbség. A tisztára való kifejés fontosságát legjobban igazolja azon tapasztalat, hogy vasárnapok és ünnepnapok után a tej általában zsirszegényebb, kapcsán a hebehurgyán végzett fejesnek és elsiertett takarmányozásnak. Mint a csömört kikenő vénasszonyok régi mestersége a modern masszázsban új életre kelt és diesőségre tett szert, ugy a svájci fejek egy régebbi gyakorlata: a tögynek mintegy masszálo gyömszőlése a *Hegelund*-féle fejesi methodusban kezd mind szélesebb körben diadalt ülni. A dán állatorvos fejő módszerét a dán kormány támogatásával most már külön kurzusokban tanítják; mi több, már az osztrákok is rendeztek annak elsajátítása végett tanfolyamokat és nem ok nélkül, mert Dániában és Svédországban folytatott összehasonlító kísérleteknél a *Hegelund*-féle fejes javára a tejtöbblet átlagban $\frac{3}{4}$ —1 liter, Viscontinban $\frac{1}{2}$ liter. Ez az eredmény valóban olyan, hogy érdemes lesz nálunk is a tulajdonképpeni fejes után az utánfejéssel és tisztára kifejéssel megpróbálkozni, a mely *Hegelund* szerint a tögyfe-

lek, azután a tögynegyedek masszálásából, végül szopós borju lökésének utánzásából áll*).

Podlokányi.

Állatforgalom.

Rovatvezető: **Dörner Béla.**

Leölt baromfiak kivitele Németországba,

Lapunkhoz többen fordultak azzal a kérdéssel, hogy a most április 1-én életbelépett német vágóállat és husvizsgálati törvény rendelkezései a leölt baromfiakra és vadhusra kiterjesztettek-e? A kívánt fölvilágosítást a következőkben adjuk meg.

A német husvizsgálati törvény egyik célja tudvalevőleg az is, hogy a német kormány idegen husféléknek hozzávaló behozatalát korlátok közzé szorítsa. Az idegen husfélék és levágott állatok csak meghatározott vámhivatalokon keresztül vihetők be a német vámterületre, hol a meghatározott módon a vizsgálat is meg-ejtetik.

A törvény 14. §-a azonban világosan kimondja, hogy *vadhus és baromfi* (leölt baromfi) nem esik a törvény 12. és 13. §-ában foglalt korlátozás alá, azaz vadhus és baromfi csak akkor fog a többi husfélékre előirt vizsgálatnak alávetettni, ha a törvény ezen pontjai a baromfiakra és vadra külön kiterjesztetnek.

Időlegesen azonban ilyen vizsgálat akkor is kiterjeszthető a nevezett husfélékre, ha azon államban, melyből a bevétel történik, akár a vadak, akár a baromfiak között ragadós betegség (*Seuche*) fog kiütni.

Ezidőszereint azonban a leölt baromfiak a német területre vizsgálat nélkül vihetők be.

A *vadhusra* vonatkozólag azonban a dolog már másképen alakult. A törvény kimondotta, hogy vadhust szintén nem vesz a határon vizsgálat alá. Ezt azonban a német birodalmi tanács (agancsos vadak) és vaddisznó husa szintén vizsgálatnak vettessék alá és pedig olyformán, hogy a szarvasfélék husa oly módon vizsgál-tassék, miként az a szarvasmarhák husára van előírva, a vaddisznó pedig ugy miként az a sertések husára van előírva. Más egyéb vadhus, tehát (pl. nyul, szárnyas) vizsgálat nélkül vihető be a német vámterületre.

Hogy ezen vizsgálat miként fog eszközöltetni, arról más alkalommal tájékoztatjuk az érdeklődőket.

D.

*) A *Hegelund*-féle fejesről legközelebb részletes ismertetést fogunk közölni.

Szerk.

Baromfitenyésztés.

Rovatvezető: **Hreblay Emil.**

Baromfitenyésztők Országos Egyesület választmányi ülése.

(1903. márczius 30.)

Jelen voltak: *Pirkner János* ügyvezető alelnök elnökletele alatt *lovag Asbóth Béláné*, *Hreblay Emil*, *Monostori Károly*, *Nick Edéné*, *Rausch Aladár*, *Rodiczky Jenő dr.*, *Sierbán János*, *Szalay János*, *Szilassy Zoltán* igazgató-választmányi tagok, *Jeremiás Rezső* a Budapesti Hirlap tudósítója és *Agh Endre* titkár. Az ülésről kimentették magukat *Lippich Gusztáv* egyesületi alelnök, *Kronpecher Szilárd* és *Rácz Ödönné* igazgató-választmányi tagok.

Pirkner János elnök üdvözlővén a megjelenteket, a tárgysorozat előtt örömmel jelenti, hogy a német birodalom által életbeléptetni szándékozott baromfizárlat ügyében, a melynek érdekében egyesületünk is értekezletet tartott, a földmivélésügyi miniszter részéről sikerült elérni azt, hogy baromfikivitelünk Németországba a jövőben is lehetővé lesz téve. Ugyanis a tárgyalások során sikerült kieszközölni, hogy az eredetileg tervbe vett intézkedéseket a német kormány nem fogja életbeléptetni, hanem oly intézkedések fognak hozatni, melyek állategészségügyi szempontból teljesen kielégítik a német kormányt a nélkül, hogy kivitelünket teljesen megakadályoznánk. Az erre vonatkozó rendelkezés már a legközelebb meg is jelent, s ez ugy a helyi egészségügyi intézkedéseket, valamint a kivitelnél érvényesülő állategészségügyi ellenőrzés szabályozni fogja. Az igazgató-választmány örömmel vette tudomásul a fenti rendelkezést, s az illető faktoroknak köszönetet szavaz. Elnök a mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére *Sierbán János* és *Szalay János* igazgató-választmányi tagokat kérte fel Titkár jelentést tesz a mult igazg.-választmányi ülés határozatainak végrehajtásáról.

Az egyesületnek a földmivélésügyi miniszter részéről adományozott 4000 koronaért köszönő felirat intéztetett. A jóváhagyott alapszabályok 500 példányban kinyomtatattak, a mult évre nem fizetett tagsági díjak hátralékos tagdíjak befizetésére felszólítottak. Az egyesület a Magyar Gazdaszövetségbe tagul belépett. Az igazgató-választmány a titkár által előterjesztetteket tudomásul vette és elhatározta, hogy az ezideig be nem fizetett hátralékos tagdíjakat a jövő hónap folyamán postai megbízás útján hajtja be.

Hreblay Emil a székelyföldi baromfi-akezióról számolván be, felemliti, hogy a mult igazgató-választmányi gyűlés abbéli határozatából kifolyólag, hogy a Székelyföldön keltetés céljából sárgahéju tojások osztassanak ki, az egyesület fölterjesztést intézett a földmivélési miniszterhez, aki szives volt az egyesület kérelmét meghal-

Jobb és megbízhatóbb MAGVAKAT

nem is ajánlhatunk, mint a minők 29 év óta

Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedésében
Budapesten kaphatók.

gatni, s elrendelte, hogy a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet útján a Székelyföldre 35.000 drb sárgahéjú tojás szállíttassék el, s ott 80 községben kiskisgazdák közt osztassák szét. Az igazgató-választmány tudomásul vette az előadottakat, s a földmívelési miniszternek nagyfontosságú akeziójáért köszönetet szavaz.

Hreblay Emil az elmondottak kapcsán azon indítványt teszi, hogy kívánatos volna ha a fent írt módon tagjaink közül is többen kaphatnának cserébe sárgahéjú tojást és pedig a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezte útján.

Szilassy Zoltán örömmel veszi tudomásul a földmívelési miniszter intézkedését, czélszerűnek látná a csere eszközölését tagjainkkal szemben is, a csere eszközölése azonban a tojások árát megdrágítaná; a be- és elszállított tojás árkülönbözetéért kellene tehát valamiként biztosítani.

Szalay János kérde, hogy a kiosztandó tojások egyfajtaúak volnának-e, ami tenyésztési szempontjából szintén fontos. Kérde egyuttal, hogy a szállítás 2—3 héten belül megtörténhetne-e?

Elnök: Mindenesetre üdvösnek találná, ha tagjainknak ez uton is hasznot biztosíthatnánk, a jó szállításra kiváló nagy súlyt fektetni és a csere, valamint elszállítás tekintetében kér megállapodásra jutni. Az egész üzlet lebonyolítására az időt nagyon kevésnek találja s azért kéri az igazgató-választmányt, határozná akként, hogy ez időszerint csakis azoknak cseréltessek ki tojás, akik eziránt az egyesülethez fordulnak. Az igazgató-választmány akként határozott, hogy fölszólítja és pedig két héten belül a nagyobb tenyésztőket, volna-e szükségük sárgahéjú tojásokra, a jövőre nézve pedig egészében fölveszi az ügyet programjába.

Titkár ezután a tagsági mozgalomról számol be, jelenti, hogy a múlt igazgató-választmányi ülés óta 41-en kérték tagokul való felvételüket. Ezek: *Angyal* Gizella, *Bácsy* Lászlóné, *Bécsy* Gedeon, dr. *Dumitrianu* Ágoston, enesei *Dorner* Béla, *Drágffy* Sándor, özv. *Ferenczy* Józsefné, *Ferenczy* Elek, *Fröhlich* Frigyes, felsőőri *Gyetvay* Andor, *Gajary* Ödönné, *Heiszler* Manóné, *Hartman* és *Conen*, *Heller* és *Politzer*, *Haranghy* Balázs, gróf *Khuen-Hederváry* Károlyné, *Klinger* L., *Kovács* Lajos, *Kreutz* Józsefné, *Kolonits* Béla, *Kratochwill* Gyula, *Kaál* József, *László* Ambrus, *Major* Adolf, *Müller* Sándorné, *May* Róbertné, *Nick* Ede, *Nagel* Károly, dr. *Reusz* Andor, *Szűcs* Albert, *Töröki* Pál, *Simon* Pálné, *Segesváry* Ödönné, *Sébök* Ernő, *V. Tóth* Antal, *Wachsberg* Miksa, *Zitás* Bertalan, *Zsilinszky* Mihály, *Sveiczner* Antalné, *Bosnyák* Gézáné, *Blancsok* Gyula, *Deutsch* Jenő, *Dorombay* Józsefné, *Reinisch* Józsefné, *Pánti* István.

Felsoroltakat az igazgató-választmány a tagok sorába felvette. *Titkár* ezután az átiratról számol be. A *Jászszentlászló és Vidéki Gazdakör* augusztus hó 15. és 16-án rendezendő baromfikiállítás érdekében támogatásra kéri fel az egyesületet, a kiállítás megnyitására *Pirkner* János ügyvezető alelnököt kéri fel, valamint egy bíráló-bizottság kiküldését kéri s egyuttal csoportos kirándulás rendezését *Jászszentlászlóra*. Az igazgató-választmány felkéri *Pirkner* János alelnököt, hogy a kiállítás érdekében közreműködjék.

A máramaros vármegyei Gazdasági

Egyesület a földmívelési miniszterhez intézett folyamodványát küldi pártoló feltérjesztés végett, hogy Máramarosvármegye területén egy mintabaromfitelep állíttassék fel. Az igazgató-választmány a feltérjesztéstől eláll s tudósítani határozta a vármegyei gazdasági egyesületet, hogy mintabaromfitelek ez idő szerint az országban felállítva nem lesznek, mert ezek czélját tökéletesen betöltik az egyes nagyobb tenyészetek. A *Délvidéki Földmívelők Egyesülete* folyó évi április hó 13-ikán tartandó zászlszentelés ünnepélyére hívja meg az elnökséget. Az egyesület igazgató-választmánya üdvö ölni határozta az ünnepélyt rendező egyesületet *Elnök* fölemelíti, hogy a románban tartandó mezőgazdasági kongresszussal egyidejűleg a római mádatenyésztési társulat által rendezendő baromfikiállításra az egyesület is meghívattván, képviseltetésül *Tormay* Béla miniszteri tanácsos és dr. *Rodiczky* Jenő akad. igazgatót kérte fel az elnökség.

Az igazgató-választmány ezt tudomásul vette s a képviseltetésért az illetőknek előre is köszönetet szavaz.

Hreblay Emil az ősszel rendezendő baromfitenyésztési kiállítások előkészítő bizottságának rendezési munkálatait kéri megkezdeni, egyuttal ajánlja, hogy a rendezendő kiállításokon, különösen a kiskisgazdák között egyes baromfitenyésztési eszközök, szakkönyvek stb. kisebb emléktárgyak osztassanak szét.

Az igazgató-választmány a rendezési munkálatainak megkezdését az elnökségre bizza s *Hreblay* indítványához elvileg hozzájárul.

Pirkner János elnök köszönetet mond a tagoknak megjelenésükért s az ülést bezárja.

A baromfitenyésztés szociális jelentősége.

Egy csomó levél fekszik előttem. Egy részök Erdély hegyes-völgyes vidékeiről, más részök a Tisza partjáról, a Körös, Maros völgyeiből érkezett s mindmégannyi arról szól, milyen is a kiskisgazda élete azon a vidéken? Hát, én Istenem, milyen? Nyomorúságos, gondnal, búval telt, semmit érő élet, örökös küzködés, bánattal teljes.

Hogy éppen hozzám, illetve ahhoz az egyesülethez czimezték irásukat, amelynek ügye-baja vitelével bizattam, meg, szerencsémnek tartom.

Az aprójószágoknak szenteltem életemet. Érdekel a sorsa a baromfinak s a magamfajta szegény emberek bújá-gondja is a szívemen fekszik. Hogy e kettőt így együtt emlitem, nem olyan furcsa valamí, mert hiszen kis embernek az élete jobbulásához nem sok kell; kevés hasznóból is megél az. Ám ha e hasznot fokozni is lehet, mennyivel inkább kell azon lennünk, hogy az utat-módot megtaláljuk erre. A baromfitenyésztés fejlesztése egy mód arra, hogy sok-sok kis embernek kenyeret adjunk és ha ilyen, első sorban bir szociális jelentőséggel.

Világot járt emberek mondják, hogy egész Európában egy ország sincs, amelynek fekvése, égalji viszonyai any-

nyira kedveznének a baromfitenyésztésnek, mint Magyarországnak. Ehhez hozzátehetjük még azt is, hogy nincs talán hely, ahol oly fontossággal birna a baromfitenyésztés kiterjesztése, mint nálunk. Hogy miért? Hát azért, mert sehol sem oly nagy a száma a kis egzisztenciáknak, sehol sincs oly földhöz, hajlékhoz ragaszkodó ember, mint nálunk s mégis egy országból sem vándorol ki annyi tömérdek ember, mint tőlünk. Önként tolu elénk a kérdés: *miért?* Az elmúlt év őszén tartott kivándorlási kongresszusok megadják erre a feleletet; tömérdek okát tárták fel a kivándorlásnak, mindezek azonban összegezve, a föld s főleg a hajlékról való csekély gondoskodás mellett szólnak. A falusi hajléknak egyik jövedelmi tényezője a baromfitenyésztés is. Foglalkozást nyújt a ház öregeinek, aprajának egyaránt, kevés a vele való gond, pár korona csak a befektetése, amellet cseppen, de csurran is belőle a fillér.

Bátran merem állítani, hogy szép haszon biztosíthatnák azok részére, akiknek mindennapi kenyerük az éhezés, ha a baromfitenyésztés képezne egyik jövedelmi forrásukat s el merem mondani azt is, hogy ha ez képezte volna régebben sok vidék foglalkozását, úgy kevesebb család hagyta volna oda kis vityilóját.

Mert alap nélküli mende-monda az, hogy a baromfitenyésztés csak akkor jövedelmező, ha a tyúk, a lúd a szomszéd portáján él; ósdi felfogás, szükséges rosszat látni az aprójószágban. Igenis, megvan annak a haszna a bakterház udvarán is. Meg, mindenütt. Az a mi bajunk csak, hogy keveset törődünk helylyel és emberekkel, hogy nem látunk túl azon a határon, amelyet szűk látkörünk fölel.

Egy levelet közlök csak itt a sok közül. Talán senkit sem utatok vele, ha ide írom; rövid, de sokatmondó. Ime:

„A Körös partján lakom. Én magam, mert alkalmas helylyel rendelkezem, kacsát is, ludat is tenyészték, de csak közönségeset, mivel itt a környéken sehol sincs jövedelmezőbb nemes baromfi. Sok baromfit lehetne nálunk tenyészteni, de az itt való gazdáknak eszükbe sem jut az, hogy mennyi pénzt lehetne nekik a baromfitenyésztésből szerezniök. Ha valamelyüknek 10 vagy 20 hold földje van, akkor már azon lakik kint, de ott sem marhatenyésztéssel, sem baromfitenyésztéssel nem foglalkozik, csak szánt, vet meg szocialistáskodik; szidja az urakat, hogy nagy az adó, rossz a termés, nem bir megélni. Igen, mert a bujtogatóktól nem hallotta, miképpen kellene a kis gazdaságot jövedelmezővé tenni s ő maga sem iparkodik valamit tanulni, hogy a mai viszonyokhoz képest gazdálkodjon. Itt, nálunk, ahol megvan a hely, nagy szükség volna arra, hogy a földmi-

velésügyi miniszter valami segélylyel előmozdítaná a baromfitenyésztést, mert ez főfészke a szocializmusnak s nálunk a község vezetői sem tesznek a falu érdekében semmit.

Eddig a levél. Egyszerű ember kereketlen szavaival írva, de sok igazságot mond. Mert igaz az, hogy nagyon sok hely van még olyan, ahol alig-alig foglalkoznak baromfitenyésztéssel. Sok olyan vidék, ahol meg van adva minden kellék a baromfitartásra, nevelésre, sőt értékesítésre is, s ahol mégsem ment át a köztudatba az, hogy ott baromfit haszonnal is lehet tenyészteni. Nem tudom, mi az oka ennek, de hogy mindenesetre és gyorsan pótlandó hiba, az tény. Hiba közgazdasági szempontból nézve is. Mert hisz unos-untalan halljuk, hogy Magyarország nem képes a külföldi piaci keresletet kielégíteni baromfiakban s hallhatjuk azt is, hogy számos olyan vidék van, ahol csak igen kis mértékben tenyészteneek célirányosan baromfit. Mindezen a bajokon segíteni kell. Segíteni, amíg nem késő, amíg van tenyésztő: a falu népe, a tanyák lakói. Azok várják a segítséget, de ki tudja, ha elkésünk cselekedni, kibírják-e nagysokára várni? A baromfitenyésztés fontosságát a kismembekre nézve beláthatja mindenki. A szociális kérdés megoldásainak egyik hathatós fegyvere lehetett volna a multban is ez állattenyésztési ágazat kiterjesztése minden tanyán, minden faluban; ám hogy most is az, ki vonná kétségbe ezt?

Igaz, a tér nagy s a tennivaló tömérédek. Sokat gondolkozni nincs időnk. Hogy hol s mit kell tenni, mintegy önmagától kínálkozik, a fő az, kiterjeszteni a nemes és haszonbaromfitenyésztést az összes vonalakon s belevonni a kis egzisztenciákat mind, akiknek csak egy kert-alja földjük van.

Hiszem, — hogy ha a jelek nem csalnak, — ez az akció kevés idő múltával megtermi gyümölcsét; a társadalom nagy része már megindult e cselekvésben, a gárda folyton szaporodóban van; adja az ég, hogy ténykedését siker koronázza.

Ágh Endre.

Melyik a jó tojó tyúk?

Ez a kérdés állandóan napirenden van s tömérédek tintát pocékkoltak már el a tyuktudósok és tudósok e kérdés alapos megvitatására. Most ismét felmerült e kérdés s egy német lapban a következőket olvassuk:

Sokan azt tartják és állítják, hogy a jó tojóképesesség fajtatulajdonság s így azt állítják, hogy a legjobb tojó tyúkok a plimut, langán és a wiandott fajták közt találhatók. Ezek tojnak legtöbb és legnagyobb tojást.

Ezt pedig állítani nem lehet, mert a tapasztalás azt mutatja, hogy tél idején a legjobb tojók azok a tyúkok, melyek márczius-áprilisi költségük s *össze* már

teljesen kifejlődtek, még mielőtt a zordobb időjárás beállt volna. Egyébként külső jelekből is meg lehet ismerni, melyik tyúk jó tojó s melyik nem. Minél skarlátvörösebb az állat taraja, annál jobb tojó; a halványpiros taraju állatok tojóképesége rendszerint csekély. A *tyúkól* világos, szellős és tiszta kell, hogy legyen s lehetőleg védve a nedvesség s hideg északi szelek ellen. Jó tojó *legfeljebb* 4 évig lehet egy tyúk. Ezen időn túl mindig kevesebbet s kevesebbet tojnak. Fontos továbbá, hogy a tojó oly takarmányt kapjon, mely ugyanazon protein- s ásványanyagokat tartalmazza, mint a melyekből a tojás alakul. Ilyen takarmány mellett megháromszorosodik a tojásmennyiség. Tél idején rendszerint kevés ásványanyag táplálékhoz jut a tyúk, mivel a hó miatt homokhoz s kötőrmelékhez nem jutnak; ezért ajánlatos faltörmeléklet adni a tyúkoknak. Tanulság ebből az, hogy tenyésztőrsznek mindenkor csak februáriusi csibéket tartunk meg s a takarmányozásra nagy súlyt helyezünk. *Hus-eledel-gyár*nak hazánkba való felállítása ezért volna szükséges, hogy a baromfitenyésztők télen olcsó és jó hustakarmányhoz juthassanak. A B. O. E. is felvette ezt programjába, s hiszszük, találkozik vállalkozó, ki ily gyárat nálunk felállít.

Özv. Horváth J.-né.

Szétszedhető baromfiól.

Baromfitenyésztésünktől csak akkor várhatunk hasznot, ha először állataink egészségesek, másodsor fentartási költségük csekély. Azon kell tehát dolgozni, hogy valami betegség be ne fészkelhesse magát tenyészdeinkbe, s ha mégis bekerülne, azt még csirájában elfojtsuk. Éppen ilyen fontos tétel a másik, ami ugyan az egészséggel is összefügg, az t. i., hogy a tyúkok takarmányozása minél kevesebbe kerüljön.

Mindkettő függ a gazda szorgalmától, szakismeretétől és a berendezési czikkektől, s azok között elsősorban az ólnak czélszerű voltától.

Minden ól jó, ha jól van csinálva, de legjobbnál is jobb a *szétszedhető ól*. A szétszedhető ól az, amelyet a baromfitenyésztésben általában, de különösen a *mezőgazdasági baromfitenyésztésben* semmiféle más rendszerű ól nem pótol, s amely joggal a *jövő óljának* nevezhető.

A szétszedhető ól nemcsak azokat az összes előnyöket egyesíti magában, amelyekkel az eddig legjobbnak ismert és elfogadott óltypusok bírnak, hanem azon kívül még külön jeles tulajdonságai is vannak. Így: 1. Felülmúl minden más ólfajtát a tisztogatás módjait illetőleg. Amíg ugyanis más ólak csak nehézkesen, felületesen, sőt egyes hozzáférhetetlen helyeken csak rosszul tisztíthatók, s annyi bajjal, körülményességgel jár, hogy a munkás a tisztítási kötelezettséget büntetésnek tekinti, addig a szétszedhető ólt,

éppen ezen sajátos tulajdonságánál fogva a lehető legegyszerűbb módon s minden ízében a lehető legalaposabban akár minden nap kitisztíthatjuk.

Oda állíthatjuk, ahol az — a különféle körülmények szerint legjobban megfelel. A földhöz ragadt ól csak egy bizonyos esetben, mondjuk egy évszakban foglal el helyes fekvést, a szóban forgó ólat pedig a szükséghez képest forgathatjuk, előre-hátra toihatjuk, azaz a tyúkok szükségletéhez mérten helyezgethetjük. Hogy milyen fontos az, hogy a nap az ólat — különösen télen — érje, s hogy az ól viszont nyáron árnyékban álljon, azt senki sem tagadja. Éppen ilyen pótolhatatlanul szükséges, hogy belsejét a napsugarakkal kisüttethessük, ami az ólat szétszedve, s az egyes alkatrészek belső lapjait a nap felé fordítva tökéletesen eszközölhető.

Amennyiben pedig nagyon szigorú telünk volna s a hideget mindent elkövetve sem bíránk megzabolázni, a szétszedhető ól az esetben is segítségére van a tenyésztőnek: beszállítható egy másik helyiségbe, ólba vagy esetleg a marhastállóba is. S ez lehetséges, mert darabokban hordható be az ajtón.

2. Lényegesen hozzájárul a fentartási költségek leszorításához. A baromfitenyésztésnek u. i. egyik sarkalatos feltétele az, hogy az állatok az élelmük egy részét, még pedig javarészt maguk keressék meg. Ervényesül ez bármely tenyésztésben, de különösen a mezőgazdasággal egybekötött baromfitenyésztésben.

Alkalmat nyújtunk erre az állatoknak azzal, hogy nagy területen, szántáson, réteken, tarlókon barangoltatjuk őket. Csakhogy a baromfiak, de különösen a tyúk, — a mely éppen a leghasznosabb, eltérőleg más állatoktól, — az ő megszokott helyüket, az ól környékét nem igen hagyják el, vagy legalább is lényeges távolságra nem. A tanyában s annak környékén aztán csakhamar készen vannak az elhullott kalászokkal, s a helyett, hogy messzebb menve, távolabb is föl-szededetnek s megmentenek a kárba-vesztéstől a kalászokat, bent a tanya-udvarban az asztag és a garmada körül pocékkolják a készet örökös bosszúgára a gazdának.

Ha azonban szétszedhető ólak állanak rendelkezésünkre, akkor ezzel oda csalogathatjuk a tyúkokat, a hova tetszik. Az ugar közepére is odaállíthatjuk az ólat, s azzal a sok elpusztított féreggel, hernyóval, álczával, kukaczczal nemcsak a saját gyönyörűségükre tömik meg a begyüket, hanem a gazda öröme is, megszabadulván sok káros rovarról a földje. A szétszedhető ólak mint általában tudva van, nagyon egyszerű szerkezetűek, és semmivel sem drágábbak, mint bármely más, jóra való deszkaól, ép ezért ilyenek igénybevételét melegen ajánljuk tenyésztő társainknak.

K. I.

Különfélék.

Kitüntetés. A király *Dely* Elemér állatorvosnak buzgó szolgálatai elismerésül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

Tudományos állatorvosi értekezés. A tudományos akadémia III. osztályának márcziusi ülésén dr. *Horváth Géza* rendes tag terjesztette elő dr. *Rátz István* lapunk rovatvezetőjének értekezését a *mételyféle férgek egy új neméről*, melynek ez idő szerint 3 faja ismeretes; kettőt dr. *Rátz* talált Magyarországon, a harmadik pedig Észak-Amerikából iratott le.

A székesfőváros marhavásár-forgalmának szabályozása. Darányi földmivvelésügyi miniszter a székesfőváros marhavásárán a hasított körmű állatok forgalmának ideiglenes szabályozására rendeletet adott ki, mely szerint 1. a vásárra csakis vágóállatok hozhatók föl s ezek csakis levágásra adhatók és szállíthatók el. 2. A vásárról a vámkülföldre tilos a kivitel. Ausztriában az osztrák belügyminiszter engedélye alapján közvetlen levágás czéljából egyes vágóhidakra lehetséges. 3. Belföldre csak oly helyekre lehet a vásárról szállítani, a hol közvágóhid van és pedig vasuton, a legközelebbi vasútállomásig. A levágatást hatósági állatorvosnak kell ellenőriznie. 3. A főváros környékére állatorvosi vizsgálat után ama helységekbe, a hol vágóhid van, utközben való etetés és itatás kizárásával lábón is elhajthatók, az állatokat azonban öt nap alatt le kell vágni. 5. Ha az elszállított állatokon levágásig vagy levágáskor száj- és körömfájás állapíthatnák meg, erről a fővárosi állatvásáron szakszolgálatot teljesítő állatorvos értesítendő. 6. A nem budapesti fogyasztásra szánt állatokat azonnal el kell szállítani.

Halak és egyéb élelmiszerek szállítását gyorsítandó új árukezelést léptettek életbe a német vasutak egyes vonalain. Az újítás abban áll, hogy a fel- és leadást, illetve az ezzel járó kezelést egyszerűsítették. A feladás történhet bérmentve vagy anélkül; hogy azonban ezt könnyítsék, az illető helyeken mindenütt kifüggesztve tartják 10 kg.-ként emelkedő súlyra nézve a díjtételeket a vonatkozó viszonylatban. A fizetést a fél nem pénzben, hanem a vasut által kiadott értékjegyekben rójjá le. Fuvarlevél helyett a feladó által kiállított árujegyet használnak, amely a törzslapon kívül kétszélvénnyel bír. Az egyik a címzett értesítésére szolgál s e végből írásbeli közleményekre is alkalmas, a másik pedig utánvétellel terhelt küldeményeknél alkalmaztatik. Ezen eljárás mellett feleslegessé válik tehát a számolás s az egyéb írásbeli kezelés úgy a feladó mint a leadó állomásokon, minélfogva az áru késedelem nélkül juthat a gyűjtőkocsikba, illetve azokból a címzettek kezeihez. Kívánatos volna, hogy a nagyobb élelmi piacokra szállítandó különösen a gyors szállítást megkívánató áruknál nálunk is hasonló árukezelés léptetnék életbe.

Lóárverés. A m. kir. lótenyésztési intézetekből kisorolt számfelletti kanczák és herélték árverése a budapesti *Tattersallban* f. évi április hó 30-án fog megtartatni. Árverésre kerülnek a kisbéri ménesből négy herélt, a bábolnai ménesből 26 fiatal kancza, a mezőhegyesi ménesből 17 herélt s a székesfehérvári méntelepről két herélt.

Baromfikivitelünk Németországba. Külföldi lapok azt híresztelték, hogy április 1-től kezdve a leölt és élő baromfi kivitele Németországba Ausztriából és Magyarországból meg lesz nehezítve. Ez a hír nem igaz, mert a német husvizsgálati törvény nem rendelkezik sem az élő, sem a leölt baromfibevitel megszorításáról.

A sertésvész ellen való védekezés Ausztriában. A kormány törvényjavaslatot nyújtott be a sertésvész ellen való védekezés tárgyában. Ez a törvény a most érvényben lévő 1899. május 2-iki és 1900. szeptember 15-iki császári rendeletek helyébe fog lépni, mert ezek a rendeletek az azóta szerzett tapasztalatok szerint úgy állategészségügy-rendészeti, mint közegészségügy-rendészeti szempontból módosításra szorulnak. Az új törvényjavaslat lényege az, hogy fakultative engedi meg a sertések megölését sertésvész, vagy fertőzés vagy fertőzésnek gyanúja esetén, holott eddig az állat megölése kötelező volt ilyen esetekben. Erre nézve a törvény 3. szakasza a következőket rendeli: Ha a főnforgó körülményekből ítélve föltehető, hogy a sertésvészben megbetegedett vagy ettől a betegségtől megfertőztetett vagy ilyen fertőzés gyanújában álló sertések eltávolítása által a járvány gyors kiirtása valamely területen elérhető, a tartomány közigazgatósági hatósága leöltheti az ilyen sertéseket. A tartomány közigazgatási hatóságának erre vonatkozó rendelkezése ellen jogorvoslatnak nincs helye. Másik lényeges rendelkezése az új törvényjavaslatnak a 4. szakaszban jut kifejezésre, a mely szerint a megölt sertéseknek, illetőleg egyes részeiknek emberi táplálkozásra való használata megengedhető. Ez azonban csak az állatorvosi bizonyítvány alapján történhetik, a mely bizonyítvány kelleikéire nézve kormányrendelet fog intézkedni.

Baromfikivitelünk érdekében. *Darányi* földmivvelésügyi miniszter belátta, hogy a külföldről behozott baromfibebetegségek virágzó baromfitenyésztésünket komolyan veszélyeztetik. Hogy az ez uton fenyegető veszélynek eleje vétessék, *Darányi* földmivvelésügyi miniszter körrendeletileg intézkedéseket tett. *Ezentul vámkülföldről baromfi csak a belépő állomásokon hozható be*, ahol azok megvizsgáltatván, csak akkor bocsájtatnak be, ha mindegyik darab egészséges s ha csak egy darabon ragadós betegség konstatáltatik, a szállítmányt visszaküldik. Hogy baromfitenyésztésünk jó hírre biztositva legyen, elrendelte a miniszter, hogy az országból csakis oly baromfiak kerülhetnek vámkülföldre, amely helyeken nyolcz napon belül ragadós betegség nem volt. És ezt

a körülményt a községi elöljáróság igazolja. A vámkülföldre irányuló baromfi-szállítmányok mielőtt az ország határát átlépnék, állatorvos által megvizsgálatnak és csak akkor engedik ki, ha teljesen egészségesek. A rendelet kioktatja a gazdákat a betegségek ellen való védekezésről s arról is, hogy mit kell a gazdáknak tenni.

Országos ebkiállítás és műkotorékverseney. Az Országos Magyar Ebtényesztő Egyesület április 11—13-iki kiállítására nagy számmal érkeznek a nevezések. Ujabbban Budapest székesfővárosa egy 100 és egy 50 koronás tiszteletdíjat adományozott, azonkívül 15 értékes tiszteletdíj vár kiosztásra. Az eddigiekből ítélve a kiállítás nagy sikerűnek ígérkezik. Kiállítási iroda Budapest, IX. Üllői-ut 25. Köztelek.

A Balatoni Halászat Társulat a napokban tartotta évi rendes közgyűlését Keszthelyen *Dezsényi Árpád* elnöklésével. *Barics Gyula*, a társulat igazgatója, hosszabb jelentésben számolt be a balatoni halászat állapotáról. A közgyűlés a társulat elnökévé *Széchenyi Imre* gróft, alelnökké *Dezsényi Árpádot*, igazgatóvá *Barics Gyulát* választotta meg.

Nemzetközi méhészeti kiállítás. Április hónap 4-én nyílik meg Bécsben a méhészek nemzetközi kiállítása, melyre New Yorkból is számosan jelentkeztek. A gödöllői állami méhészeti gazdaság a kiállításon nagyobb kollekczióval vesz részt.

Tenyészállatvásár Boroszlóban. Ezévi június hónap 12-én és 13-án nagyszabású tenyészállatvásár lesz Boroszlóban. A résztvenni szándékozókknak az O. M. G. E. titkári hivatala küld bejelentési űrlapokat.

A II. tavaszi luxuslő-vásár április hónap 26-án kezdődik és bezárólag 29-ig tart. A bejelentési határidő április hónap 11. Ezen a vásáron a részt vesz az állami ménesek herélt lóanyaga is. A kiosztandó tiszteletdíjak között szerepel a földmivvelésügyi miniszternek egy értékes ajándéka is. Itt említjük meg, hogy az elmúlt első tavaszi luxuslővásár minden tekintetben jól sikerült. Nagy volt a felhajtás, szép és előkelő látogatottságnak örvendett a vásár és ami a legfőbb, a felhajtott lovak 50%-a értékesített. Felhajtott 306 drb ló, eladatott 154 darab 138,820 korona összértékben; egy ló átlaga 802 korona volt.

Baromfitenyésztési előadások. A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete által *Nógrád* megyében rendezendő baromfitenyésztési előadások közül, ez ideig három helyen tartott meg az előadás és pedig Vadkerten márcz. 15-én, Szügyön márcz. 25-én és Nagyszécsényben márcz. 29-én. Mindhárom helyen rendkívüli érdeklődés mellett tartotta meg előadását *Nagy Dezső* a B. O. E. igazgatóválasztmányi tagja.

Állategészségügyi kerületek. Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” 10. számában vezetőhelyen foglalkoztak az-
al, hogy a 800—900 négyszögkilométer
határral bíró igen nagy állattenyésztést
folytató városok is a jövőben állategészség-
ügyi kerületekre lesznek osztva. Mint
ez már *Debreczen* város területére nézve
megtörtént. Most Szeged osztatott fel
ilyen kerületekre. Az erről szóló rendel-
kezés a következő: Szeged törvényhatósági
joggal felruházott város 815 □ kilo-
métert kitevő határát az állatok, állati
nyerstermékek és ragályfogó tárgyak
Ausztria és Magyarország közötti kölcsönös
forgalmának szabályozása tárgyában
létrejött kiegyezési megállapodások alap-
ján a földmívelésügyi miniszter az Ausztriába
irányuló állatforgalom szempontjából f. évi
április hó 1-én a következő hét állategészség-
ügyi kerületre osztotta fel:
1. kerület „Szeged”, 2. kerület „Ujszeged”,
3. kerület „Szeged-Feketeföldek”, 4. kerület
„Szeged-Szatymaz”, 5. ker. „Szeged-Csengele”,
6. kerület „Szeged-Röszke”, 7. kerület
„Szeged-Átokháza”. Az 1. ker. határa a Tisza
folyó jobbpartja és az innen kiinduló és
ugyancsak ide visszatérő város körüli körtöltés,
mely egyuttal Szeged város belterületének
vámvonala. A 2. kerület határa a Tisza és a
Maros folyó balpartja, valamint az ezek között
levő torontálvármegyei Deszk, Szőregh és
Ujszentiván községek határvonalai. A 3. kerület
határa a városi körtöltés Tápé, Algyő és
Sövényháza községek, a Fehértó, a Matyéri
csatorna és a marto-nosi ármentesítő társulat
tiszai védtöltése. A 4. kerület határa a Fehértó,
Sövényháza, Sándorfalva és Dorosma községek
határvonalai és a Szeged felsőtanyai balástyai
kapitányság határvonala. Az 5. kerület határa
a balástyai kapitányság határvonala, Sövényháza,
Kistelek, Fél-egyháza, Jászszenlászló és Majsa
községek és Kömpöcz pusztá határvonalai. A 6.
kerület határa a Maty-csatorna, a marto-nosi
ármentesítő társulat tiszai védtöltése, Dorosma
és Horgos községek határvonalai, valamint Szeged
alsótanya, Zákány, Mórahalom és királyhalmi
tanyái kapitányságok határvonalai. A 7. kerület
határa a Szeged-alsótanya, Zákány, Mórahalom
és Királyhalom kapitányságok határvonalai,
Dorosma, Majsa községek Ötömös pusztá és
Szabadka város határvonalai. Ezen állategészség-
ügyi kerületi felosztás alapelvét képező azon
határozománynak, mely szerint az állatforgalom
szempontjából minden egyes ily állategészség-
ügyi kerület úgy tekintendő, mintha önálló
község lenne, — folyamánnyaképen a Szeged
város területéről Ausztriába irányított állatszallit-
mányok származási helye a felosztás hatályba
helyezésétől, vagyis április hó 1-től kezdő-
dően nem csupán Szeged város, hanem a városnak
azon állategészségügyi kerülete lesz, amelyből a
szállítás történik.

Magyar Olajipar Részvénytársaság

= Budapest. =

Gyár: IX., Soroksári-út 11. sz.
Iroda: VII., Károly-körút 3. sz.

Vásárol:

Lenmagot	Kendermagot
Repezét	Napraforgót
Gomborkát	Tökmagot
Ricinusmagot	

Szállit:

Olajpogácsát

Repezeolajat	Petróleumot
Lenolajat	Carbolineumot
Olivaolajat	Towotte kenőcsöt
Gépolajat	Kocsikenőcsöt

Baromfitenyésztők Országos Egyesületének postája.

Tagdíjnyugtázás. Tagsági díjakat fizettek 1903. márcz. 26-tól április hó 2-ig 1903-ra: *Zitás Bertalan, Rombay Dezső, Blascosk Gyula, Pánti István, Lukácsy Imréné, Bielchky Károly, Kemény testvérek, Komáromy Istvánné, Remisch Józsefné* 8—8 K.-át. *V. Gy. urnak Arokszállás.* A hozzánk beküldött tojáscsomagolódákat kiadtuk megvizsgálás végett szakértőnknek s az a napokban fog róluik véleményt mondani. — *Arad m. g. e.* A küldött tagot beiktattuk, köszönet. — *K. D. urnak Té-a.* Hivatalos lapunk a tagdíj fejében ingyen küldetik meg. *L. G. urnak, Makó.* A tojások küldéséről a napokban kap értesítést. *S. D. urnak, K. Komáron.* A kívánt törzsekkel legszorgosabb utánjárással sem szolgálhatunk. *Dr. K. A. urnak, Nyitra.* Megrendelést elintéztük. *M. R-né urnó Zemplén.* A kívánt fajták beszerzésénél utalunk lapunk hirdetési rovatára. *V. D. urnak Boös.* A tojások külseje után az abban fejlődő állat minőségére mi következtetést sem lehet vonni és ezért igen szükséges, hogy az ember azon tyúk tulajdonait ismerje, melynek tojásaiból szaporítani akar. — A legszebb tojásokból is, ha azok középszerű tojótól származnak, csak igen kivételesen származnak termékeny tyúkok. Es ezért csak oly fontos tudni a kiköltésre szánt tojások származását, mint a hogy szükséges ismerni azon tehén tejelőképességét, melynek borját jól tejelőtehénnek akarjuk felnevelni. *K. J. urnak Vác.* Tessék kérelmével a földmívelésügyi miniszterium IV. főosztályához fordulni. *H. M. urnak Ipolyság.* Hogy ismerjük-e a *Sz-ink* tendenciáját? Nem. Az egyszer így, más-szor úgy beszél. Ma fehér, holnap fekete, azután meg verdi vörös tollazat mellett foglal állást. Egyszer, úgy lehet, még világraszóló ujjtással lép fel a tollazat tekintetében s állást foglal a szivárvány összes színeiben tündöklő baromfi mellett. Teljék kedve neki. *Iff. S. J.-né urnó*

M.-Vásárhely. Szives érdeklődését köszönjük. Czimeket tudattunk. *P. Gy. urnak Szabadka.* Alapszabályok pénteki postával mentek. *H. Gy. urnak Saard.* Utalunk igazgató-választmány. ülésünkről szóló tudósítunkra. *B. D. urnak M.-Bánd.* A kiállításokról részletes program még e hónapban fog megjelenni. *Iff. B. L. urnak M.-Sziget.* Előadások megtartásának idő-pontját, ha tudatni szives lesz, intézkedünk.

Állatkereskedelem.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” eredeti tudósításai.

Budapesti vágómarhavásár. 1903. április 2. Fölhajtott: hizott s legelőmarha 1849 drb, csontozni való marha 833 drb, összesen 2182 drb. Ebből: ökör 1462 drb, bika 117 drb, tehén 510 drb, bivaly 93 drb, növendékmarha — drb.
Árak: (100 kilogrammonként koronaértékben.)

1903. április 2.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	60—64	54—58	48—52
Tarka hizott ökör	62—66	56—60	50—54
Tehén	50—54	45—48	42—44
Szerbiai ökör	58—62	50—56	44—48
Bika	56—60	50—54	44—48
Növendékmarha	—	—	—
Bivaly	40—42	36—38	32—34

Irányzat: A vásár hangulata lanya, az árak változatlanok, jobb fiatal marháknál I korona áremelkedés.

Budapesti szurómarhavásár. 1903. ápr. 2. Fölhajtott: borju 608 darab, bárány 1713 darab. Árak: Borju I. oszt. kg.-ként 72—80 fill., II. oszt. 62—70 fill., bárány páronként 6—16 kor.

Irányzat: A vásár hangulata elég élénk.

Budapesti lóvásár. 1903. ápr. 2. Fölhajtott: 844 drb. Ebből jobb min. háticas ló — drb, jukker 10 drb, hintós 30 drb, igás 50 drb, fuvaros ló 100 drb, parasztló 540 drb, alarendelt minőségű 114 drb. Eladatott: 495 drb. Árak: drbonként kor. háticas ló —, jukker 400—480, hintós 310—440, igás 240—400, fuvaros ló 100—220, parasztló 50—120.

Irányzat: A vásár hangulata élénk.

Budapesti juhvásár. 1903. ápr. 2. Fölhajtott: — drb. Árak: q-kint korona értékben. Első-rendű hizott ürű —, középmínőségű hizott ürű —, legelőn javított ürű — pár-kint, javított anya —, szerbiai razzkajuh —, keeske — bárány —. Irányzat: A vásár hangulata élénk.

A Kőbányai sertéspiac heti forgalma. 1903. márcz. 26-tól 1903. április 1-ig. Sertésállomány volt 1903. márcz. 25-én. 29813 darab. Ehhez érkezett: magyar 3888 drb, szerb 3159 drb, összes állomány 36860 drb. Elszállított: 2469 drb. Maradt állomány 1903. április 1. 34391 darab.

Budapesti ferencvárosi sertés-zártvásár.

Nap	Érk. wagon	Érk. darab	Sertés-közvágó-hidra elszállított	Eladat-lanul maradt
márc. 27—ápr. 2.	71	2536	2308	388

Napi árak fillérekben

Nap	Öreg		Fiatal		Süldő
	I. rendű 800 kg. feletti	II. rendű 280—350 kg.-ig	Nehéz 800 kg. feletti	Közép 280—300 kg.-ig	
márcz. 27-én	106-110	106-110	116-122	112-120	102-112 92-96

április 2-án 108-112 104-108 116-120 102-116 96-102 —
Irányzat: Kerelet lanyhult. Árak stíledtek.

A győri sertéspiac forgalmáról. — 1903. márcz. 26-tól április 1-ig. — 1903. márcz. 25-én volt állomány 19327 drb, ehhez érkezett 887 darab, összesen 20214 drb. — Elszállított: győri fogyasztásra 56 drb, belföldre 18 drb, Bécsbe 758 drb, Szappanfőzbe 1 drb, összesen 833 darab. — Maradt állomány április 1-én 19383 drb. — Árak 136—138 K.

Hizott sertésárak:

(Megállapodás szerinti élőszuly és 4% levonással.)
Magyar öreg nehéz, párja 400 kg. fölül 130—136 fill.
Magyar közép párja 300—400 kg.-ig 130—136 fill.
(Az alábbi árak 45 kg. élőszuly és 4% levonással értendők.)
Magyar fiatal nehéz párja 300 kg.-on fölül 132—140 fill.
Magyar közép párja 250 kg.-on fölül 132—140 fill.
Magyar könnyű párja 200 kg.-on fölül 128—136 fill.
Szerb nehéz párja 160 kg.-on fölül 132—140 fill.
Szerb közép párja 250 kg.-on fölül 128—136 fillér.
Szerb könnyű párja 240 kg.-on fölül 128—132 fillér.
Irányzat: Változatlan igen élénk.

Sovány sertésárak:

(Az árak 4% levonással élőszulyban értendők.)
Öreg 2 éves fölül 110 f.-től 120 f.-ig, öreg 2 éves 112—120 f.-ig, évesen átment 2 éves aluli süldő 124—132 f.-ig, évesen át nem ment 2 éves aluli süldő 100—110 fillérig. Irányzat: Igen élénk.
A fent jelzett sertésmennyiségből németországi vevők által határszéli vágóhidak útján élő állapotban — drb lett Németországba elszállítva.
Bécsi szurómarhavásár. 1903. április 2. Fölh-
hozatal: 3659 drb borju, 1899 drb sertés, 166 drb juh, 4299 drb bárány. Árak: kg.-kint fill. borju I. o. 106—126 (—), borju II. o. 88—104, hizott sertés 112—124, süldő sertés 90—108, hussertés 112—124, juh 76—100, bárány páronként 12—30 kor.
Irányzat: Csendes.

Bécsi szarvasmarhavásár. 1903. márczius 30. Fölhajtott: hizott és legelőmarha 3375 db, esontozni való marha 678 darab, összesen 4053 darab. Ebből ökör 3088 db, bika 434 db, tehén 455 db, bivaly 126 db. Vesztegvásárra felhajtott — db. **Árak:** (100 kilogrammonként élő súlyban koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

1903. márcz. 30.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör . . .	70—74	62—69	52—61
Galicziai hizott ökör . . .	74—76	66—73	56—65
Tarka hizott ökör	80—84	70—79	60—69
Bikák	44—68	—	—
Hizott tehén	50—64	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Csontoznivaló marha . . .	44—68	—	—
Bivaly	34—40	—	—
Konzerváru (selejt) . . .	—	—	—

Irányzat: Élénk az előző hetinél 800 db.-bal kisebb felhajtás következtében.

Bécsi juhvásár. 1903. ápr. 2. Fölhajtott: 1512 darab. **Árak:** kg.-kint fill.-ben: angol husos ürök — (—), I. rendű hizott ürű 56—60, középmin. hizott ürű 46—54, kecske — bány —. **Irányzat:** Szilárd.

Bécsi sertésvásár. 1903. márcz. 31. Fölhajtott: hussertés 6362 darab, zsirsertés 5685 db, összesen 12047 db. Ebből: magyarországi 5605 db, galicziai 6136 db, egyéb 306 db. **Árak:** kg-grammonként élő súlyban fill.-ekben: elsőrendű nehéz magyar 124—126 (kiv. 128), elsőrendű közép magyar 116—122, könnyű magyar 108—114, öreg nehéz magyar 116—122, szerémségi (horvát) —, szedett sertés 108—114, galicziai stüldők 70—92, galicziai öreg —, hussertések 70—92. **Irányzat:** Igen lanyha.

Baromfi piac.

Magyar Gazdák Vásárosarnok Ellátó Szövetkezet jelentése. Budapest, 1903. április 3.

Élő baromfiak: Csirke rántani való egy pár 260—340, csirke sütni való hazai egy pár 280—320. Tyúk, hazai egy pár 280—320. Káppan hizott egy pár 400—500. Rucza hizott Ia egy pár 580—600, rucza hizott IIa egy pár 520—580. Lud hizott Ia 1600—1700, lud hizott IIa 1200—1600. Pulyka hizott Ia 1200—1400, pulyka hizott IIa 800—1200 fill.

Vágott baromfiban és I-rendű szépen, tisztán kezelt hizott ludak kilója 1—1.10, vágott pulykák kilója 1—1.20 fill. kilónként, minőség szerint.

A tojástüzleten Ia friss telt tojás —56, gyengébb minőségű 55—55, apadt —, meszes — koronát jegyzett eredeti ládánként.

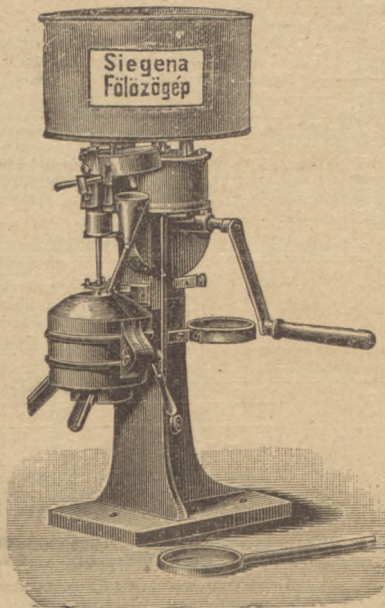
Ragadós állati betegségek állása Magyarországon. 1903. április 1-én.

A betegség neve	Össze- sen		A m. heti álla- póthoz képest			
	köz- ség	udvar	több		kevésbb	
			köz- ség	udvar	köz- ség	udvar
Lépfene	13	14	—	—	—	—
Veszétség	80	80	—	—	10	10
Takonykór	36	39	1	2	—	—
Ragadós száj és körömájás	100	203	5	30	—	—
Ragadós tüdőlob	—	—	—	—	—	—
Juhhimlő	2	10	—	—	—	—
Ivarszerű hólyagos kiütés	19	44	5	9	—	—
Rühkór	366	776	12	24	—	—
Sertésorbáncz	31	54	—	—	7	19
Bivalyvész	2	2	—	—	1	1
Sertésvész	230	—	2	—	—	—

FEHÉR MIKLÓS

gépgyár & részv.-társ.

Budapesten, V. kerület, Külső Váczi - ut 80. szám.

A máv. gépgyára gazdasági gépeinek eladása.

BERENDEZ: _____

tejszövetkezeteket, modern ma-
gán tejgazdaságokat.

ÁLLANDÓ RAKTÁR: _____

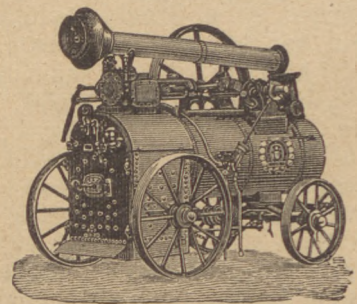
legjobb minőségű összes tejgaz-
dasági cikkekben. Költségveté-
sekkel és tervekkel díjmentesen
szolgálunk.

A pozsonyi II. mezőgazdasági országos
kiállításon **diszoklevél**. A legnagyobb
kitüntetés.

! Árjegyzékeket ingyen és bérmentve !

Használt és javi-
tott lokomobilok
és gőzcséplőgépek.

Csereüzletek. Min-
dennemű gazda-
sági gépek.

KWIZDA-féle Restitutionsfluid

cs. és kir. szab. mosdóvíz lovak számára.

40 év óta minden ménesuradalmi és egyéb nagy kato-
nai és polgári istállóban használatban nagy fáradtság
utáni erő visszanyerés és erősítés céljából, az inak
megbénulásánál stb. a lovakat kitűnő szolgálatok
tételére képesíti.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér.

Színes
árjegy-
zék in-
gyen és
bér-
mentve.

Valódi csakis ezen
jeggyel ellátva.

Kapható minden gyógy-
szertárban.

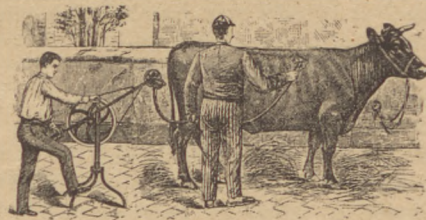
Főraktár:

Franz Joh. Kwizda

gyógyszerész, csász. és kir. osztrák-
magyar, román királyi és bolgár feje-
delmi udvari szállító KORNEUBURG, Wien mellett.

Josef Steidl's W^{ve}, Wien, XVII./I., Jörgerstr. 41.

Lovak, szarvasmarhák
és juhok számára

Lovak, szarvasmarhák
és juhok számára

Ajánlja szabadalmazott és kipróbált **16gyorsnyiró-gépeit**, melyek a **cs. és kir. udvari istállóknak, főrangnak, katonai parancs-
nokságok és ménesek** istállóiban használatban vannak. Nélkülözhetet-
len gép minden tenyésztőnek.

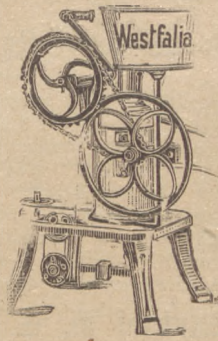
WESTFALIA SEPARATOR GÁL ÉS FODOR

Budapest, V., Váci-körút 44. sz.

A legtekélyesebb szabadalmazott
„WESTFALIA” separatorok.

A legújabban szabadalmazott tejelőme-
legítők kizárólagos elárúsítói. Tejszövet-
kezetek, tejelepek, vaj és sajtgyárak
teljes berendezéséről erő és kézi hajtásra
díjtalanul szolgálunk tervekkel és költ-
ségvetéssel.

Tessék árjegyzéket kérni

Sangerhauseni gépgyár

részvény-társaság

Budapest, (Külső Váci-út) Csáky-utca 3.

Vasöntöde, gép- és rézgyár.

Special gépgyár szeszgyárak berendezésére.

„Derby” melasse abraktakarmány

a mely **melasset, korpát** és
száritott répaszeleteket tartalmaz,

lovak, tehének, hízók, disznók, juhok

stb. egészséges erőben tartására **nélkülöz-
hetetlen abraktakarmány.**

A honvédelovassági laktanyában (Budapest), az 1-ső
és 4-ik honvédelovasságban, a magyar lovaregyletnél,
a nemzeti lovardában, Alagon a versenyallokkban, a
Cséry-féle személfuvarozó r. társaságnál, a budapesti,
bécsi, londoni és madridi omnibusz társaságnál, a gödöllői
koronauradalomban, gróf Andrássy Tivadar, gf. Szapáry
István, herg. Meternich Sándorné, gf. Károlyi Alajos
és Sándor, gf. Zichy Nándor és Károly, gf. Wimpffen
Siegfried és számos uradalomban a legjobb eredménnyel
használatban van:

Tehének és hízók részére szecskával keverten.

A „Derby” abraktakarmány a legelősebb takarmány.

Ajánlva az összes szaklapok és szakértők által.

ERŐTAKARMÁNYGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, IX. ker., Üllői-út 117. sz.

**ki
földjét szereti,
vessen
Haldek-féle
magot.**

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photozinkografial műintézete

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo- (auto)-
typia, fametszet stb. útján. Térképek, terve-
zetek, alaprajzok photolithografiallag leg-
szebben, legelősebben sokszorosítottak

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltenek.

Világhírű erfurti kerti magvak,
gazdasági magvak,

aranyéremmel kitüntetett

harzi madáreleség

legjutányosabban kapható

RADVANER

magkereskedésében

Budapest, V., Nádor-utca 8. sz.

13718/II/1. szám.

Lóárverési és lóvásári hirdmény.

A m. kir. állami lótenyésztézetek állományából eladásra kerülő számfelüti fiatal

kanczák és heréltek

árverése

folyó évi április hó 30-án

Budapesten a Tattersall kerepesi-uti helységeiben délelőtt 10 órától kezdődőleg fog megtartatni.

A budapesti Tattersall részvénytársaság a fenti árverést megelőzőleg folyó évi április hó 26—28-ig **luxuslő-vásárt** rendez.

A lovak leírását és részletes feltételeket tartalmazó árverési és luxuslő-vásári jegyzékek a postabélyeg beküldése mellett a »Tattersall« igazgatóságától kaphatók

Budapest, 1903. márczius hóban.

Magy. kir. földmivelésügyi miniszter.

Thomassalakot

chilisalétromot, stassfurti kálisókat és kainitot, továbbá

== **superfoszfátot** ==

(kartellen kívül) legkitünőbb minőségben legolcsóbb árakon ajánl

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.

Egy ilyen kövér disznót

csakis a

Barthel-fele takarmánymész

hozzátétele által lehet **11 hónap mulva** kapni MELZER J. ur 1896. december 9-én ezt írja: Az "Öntől hozott takarmánymészszel egy önnnevezésű közönséges fajta 11 hónapos süldő malacznál **250 kiló hizlalási súlyt** érhető el" **Barthel-fele takarmánymész** a legolcsóbb szer a csonttörekénység, csikó-, borjú-, és malaczbénaság elhárítása ellen a gulya felnevelésére, a tejjövedelem emelésére, farágas, ganajléivás ellen, tyúkknál a tojás előmozdítására. Leírás és véleményadás ingyen. 5 kilós próba 2 korona postán.

Barthel M. & Tsa Bécs, X., Keplergasse 20.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak:

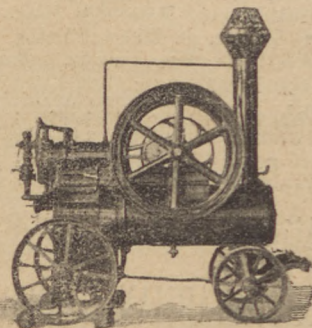
Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2½ egész 12 lóerőig.
szalmakaszalók, járgány cséplőgépek, téher-cséplők, tisztító-rosták,
konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,
"COLUMBIA-DRILL" legjobb sorvetőgépek. Planet Jr. kapalók,
szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló,
orb-malmok, egytemes acél-ekék, 2- és 3-vasú
ekék és minden egyéb gazdasági gépek
Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek

BECK és GERGELY

Budapest, motor- és gépgyár V. Váci-út 12.

ajánlják legújabb rendszerű saját gyártmányu **benzinlokomobiljaikat** és **benzinmotorjaikat**. Olcsó üzemköltség! Nincs tűzveszély! Könnyen kezelhető! Különlegesség: **Vajgyurógépek. Tejgazdasági berendezések.** Tessék árjegyzéket kérni.

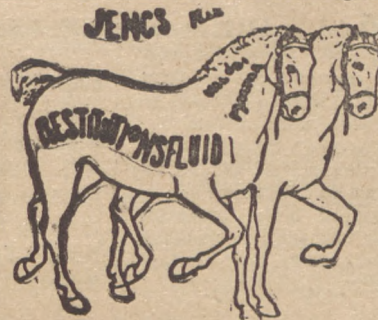

1902. évi forgalom: 26000 mm. Fölvivjük a t. c. gazdaközönség figyelmét
A budapesti gyapju- aukciókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen **július és szeptember** hónapokban tartatnak meg. Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint **ingyen** raktározásban részesülnek. Bejelentéseket és mindenemű felvilágosításokat elfogad:

HELLER M. S TÁRSA gyapjuárverési vállalat
 Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 13. sz.

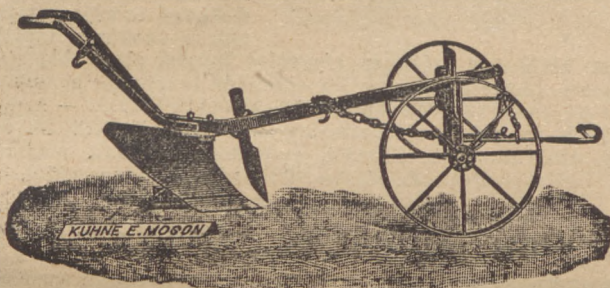
Jencs-féle Magyar Restitutions-Fluid
 lovak és szarvasmarháknek. —
 Gazdaságban nélkülözhetetlen.

Az állatok izomerejét fokozza, kitartóvá, és erőssé teszi; meggátolja a lábak merev benuulását, az intágulást s az ugynevezett pókosodást. Ára 2 korona. Postán 2.60 kor. beküldése után bérmentve küldi

JENC'S VILMOS gyógyszerész,
 Budapest, II., Széna-tér 5. sz.
 Főraktár: Dr. Egger Nándor
 gyógyszerész, Budapest, VI. ker., Váci-körút 17. sz.

Egy- és többvasú aczélekék, rét- és szántóföld-boronák, hengerek; a tavaszi szántás helyettesítésére ujabban felkarolt **mélyítő- és porhanyító-eszközök, grubberek, exstirpátorok** továbbá legujabb s. erkezetű **egy- és többsoros kapálóeszközök,** dús választékban és leggodosabb kivitelben készülnek

KUHNE E. hazánk legrégebbi gazdasági gépgyárában **MOSONBAN**

ugyszintén osztályozó- és szelelő-rosták, trieurók, centrifugeok stb., a vetőmag elkészítésére, bevált, hírneves **„MOSONI DRILL”** tolókeres és „Hungaria Drill” merítőkorongos **SORVETŐGÉPEK.** Uj! Tolókeres szörvavető- és lóhereszörögépek. Mütrágyaszörögépek. — Répatermeléshez: kétsoros chili-salétromszörök stb. stb.

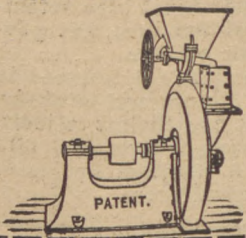
Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57a. sz.

Diszoklevél: Pozsonyban 1902. Aranyérem: Verseczen 1902.

„PERPLEX”
 legujabb rendszerű szabadalmazott

egyetemes őrlőgép.

Egyszeri keresztülbocsájtással tetszés szerinti finomságu daravá vagy liszté őrli az összes gabonaneműket és a **csutkástengerit** is. A tengeri csutkájából (torzsa) és a kóróból (kukoricza szára és levelei), szalmából, szénából finom korpát, friss burgonyából pedig moslékot készít. A „PERPLEX”-gépről leírást és árjegyzéket, valamint minta-örleményt bérmentve küld:

Löw Alfréd
 okleveles gépészmérnök
 Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

A legjobb, legmegbízhatóbb,
 gazdasági, kertivetemény és virágmagvak
 szerezhetők be (a volt Nöthling-féle 23 év
 óta fennállott) most

GOMBÁS JENŐ
 ujjonnan berendezett elsőrangú magkereskedésében,
BUDAPESTEN, Kálvin-tér 9. szám.
 Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Weiser J. C.

gazdasági gépgyára Nagy-Kanizsán.

Ajánlja: „Zala Drill” hazánk legjobb sorvetőgépeit. **Egyvasu egyetemes** és több barázdás **aczélekéit,** és az **összes talajmivelő eszközeit,** valamint egyéb **gazdasági gépeit** **jutányos árak** mellett.

A ZALATNAI kénkovand-ipar r.-t. Brassói kénsav- és mütrágyagyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű

Mütrágyáit

a t. cz. gazdaközönség becses figyelmébe. Ajánlatokkal készséggel szolgál a Központi Iroda, Budapest, IV., Bécsi-utcza 5. sz.

KIS HIRDETÉSEK.

Fajbaromfi
és tenyésztés kapható a
„Délvidéki földmivelők
gazdasági Egyesületénél”
Temesváron.

Tenyésztőjások.
Importált emdeni ludak,
pekingi kacskák tojásai
megrendelhetők: Blázi,
Mihály igazgatónál, Cson-
grádon.

Őszi szállításra
kaphatók a gödöllői magy.
kir. baromfiteyésztő telep-
ről származó tisztavérű
törzsek után nevelt s a
pozsonyi országos mező-
gazdasági k állításon arany
érem és diszoklevéllel ki-
tüntetett óriási bronzpuly-
kák. Lengyendi gazdaságnál,
vasut, posta, távirtda Nagy-
Bátony (Hevesmegye).

Fehér mexikói

pulykatozás drbja 1 korona;
emdeni óriási olasz ludak
tojásai két évesektől 1:30
fill., ideiektől 1:10 fill.
(rázásmentes csomagolás
1 kor.) Megrendelést el-
fogad Veinrich Lajosré,
Bátonya.

Hirdetések a kiadóhivatal-
ban felvételnek
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Szuper - foszfátot, kénsavas - kálit, kénsavas-
ammont (dohánytrágyázásra), chllisalétromot,
kanitot, 40%-os kálitrágyasót, kovavas kálit
és egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő
minőségben legolesőbban szállit a

“HUNGÁRIA”

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részv.-társ.
Budapest, V. ker., Fürdő-utca 8. sz.

Tenyésztő Ön? Ki való ered-
ményeket kíván elérni?

Nos! Akkor nevelje fel a
fiatal baromfit **Fattinger**
húsrostos csirkecele-
delével és adjon a tojók-
nak a szokásos táplálé-
kon kívül még Fattinger húsrostos baromfi eledeléből. Ezen
kiváló tápszereket évek óta elsődrendű tenyésztők használják
és az összes szakművekben és lapokban ajánlatnak. — Árjegy-
zék és prospektus kívánatra ingyen küldetik FATTINGER to-
bbi állateledeleiről: baromfi, galambok, fázánok, madarak,
halak, kutyák stb. részére. **Óvakodjunk utánzatoktól.**

Raktárak Budapestben:

Geittner és Rausch, Andrassy-ut 8.

Actien - Gesellschaft zur Fabrikation
vegetab. Oele in Triest.

(Részvénytársaság növényi olajok termelésére Triest)
aján pontos szállításra és évi kötés esetén franco száll-
ítással ab rendelő állomására, a protein- és zsirtartalom,
valamint a tisztaság szavatolása mellett

sesam pogácsát,
Arachide (földdió) pogácsát.
Lenmagpogácsát és Cokos pogácsát

Első Magyar Sertéshizlaló
Részvény-Társaság

Alapított
1869.

BUDAPEST-KÖBÁNYA.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek és sertéshizlalóknak a
„Hizlalda”-állomás mindkét oldalán fekvő **35.000** darab
sertésbefogadására alkalmas, czélszerűen berendezett **szál-
lástelepeit, csatornázva, kitünő vízzel bíró ártézi-
kuttal, vízvezetékekkel, eleségraktárakkal, két gőz-
malommal és szállóval** vannak ellátva.

Foglalkozik: szállások bérbeadásával, szemes és
darált eleség beszerzésével, bizományi bevásárlás
és eladással, folyószámlára fizetéseket teljesít.
A sertések kényelmes elhelyezése mellett ügyfeleinek igen
mérsékelt árakon a legmesebb menő előnyöket nyújtja és
a legszolidabb kiszolgálásról gondoskodik van.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. sz., II. em.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000.— kor.
Alapítványok	1.268.080.— kor.
Tartalékok	111.053.60 kor.
Összesen	1.779.133.60 kor.

Első évi főlöslég . . . . . 90.349.— kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjzisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők köz-
vetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban kész-
séggel szolgál az igazgatóság.

Sürgőnyczim: Consum, Budapest. Telefon: 25—02

Magyar Élelmiszer-Szállító Részv.-Társaság

Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 20. szám.

ÜZLETÁGAK:

Szállítási osztály: baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főze-
lékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra
jelentékeny szállítási kedvezményeket folyósít. A szállítmányo-
zásra vonatkozó mindennemű kérdésekben (fuvardíjak, utirányok
stb.) készséggel nyújt felvilágosítást.

Kiviteli osztály: A társaság berlini fiókja mindenféle élelmi cikkek
bizományi értékesítését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósít.
Sertésbizományi osztály: A ferencvárosi sertésvásáron elvállalja
hízott sertések bizományi értékesítését.

— Közlelbi értesítéseket a társaság igazgatósága ad. —

Kis hirdetések ára:

Minden szó 4 fill., kövér betűkkel minden szó 8 fill. beiktatásonként. A kishirdetések díja előre fizetendő.

A kis hirdetés legzélszerűbben postautalványon rendelhető meg, melyre a szöveg felírható. Kis hirdetéseket csupán mezőgazdák és tenyésztőkől, továbbá állást keresők és adóktól veszünk fel.

KIS HIRDETÉSEK**Hirdetésekről**

csak akkor adunk felvilágosítást, ha kérdéstevő a szükséges postabélyeget v. válaszevelezőlapot beküldi.

Feltűnő betűkkel közlendő kis hirdetések díja, 12 □-centiméter területig, beiktatásonként 1 korona, minden további 1 □-centiméter 5 fillér.

Kínálat.**Sovány és hizott sertéseket**

legjobban értékesít
BAUER B. GYULA
BUDAPEST, VIII.
Kerepesi-ut 73. sz.

Fajbaromfiak

Állandóan kaphatók: Plymouth, Langshan, Bráhma, Cochin, Kopasznyaku stb. darabja bármely nemben 4 forint. Keltőtojások a 10 kr. Pekingeréze 5 frt. Toj. 20 kr. Emdeni lud 6 frt. Toj. 70 kr. Bronz és fehér pulyka 5 frt. Tojás 60 kr. Kifűtöttet törzsektől. Galambok. Keltőgép és nevelő. Vétel és csere! Árjegyzék. **Bricha Kálmán Török - Balint,** (Pestmegye).

Foszforsavas mész
baromfiak helyes takarmányozásánál nélkülözhetetlen. Kapható:

a "Hungária"

mütrágya, kénsav és vegyi ipar-társaságnál
Budapest, Fűrdő-u. 8.

Előjegyzést

elfogad nemes baromfiak szállítására a m. kir. baromfi-tenyésztőtelep és munkásképző iskola vezetésége Gödöllőn.

Baromfiszállító

kosarak kaphatók: **Lampel Ödön** kosárfonónál, Ujpest, Temető-utca 8.

Kitűnő szer!

baromfi-ólak fertőztelenítésére és baromfi-ólak meszelésére a dr. Aschenbrandt-féle **bordói por**. A bordói por megrendelhető a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-u. 31. és vidéki megbízottaknál.

Baromfi keltető és nevelő készülékek.

Predmerszky József

bádogosmester, üzlete: **VI., Vörösmarty-u. 33.**

Ajánlja szabadalmazott baromfi keltető és nevelőit, melyek könnyen kezelhetők, kevés élelanyagot fogyasztanak s jó eredménnyel működnek. Ugyszintén szabadalmazott **Acetylen gázfejlesztőit**, melyek teljesen megbízhatóak s önműködőek. **Pozsony, 1902. aranyéremmel kitüntetve.**

Tessék prospektust kérni.

Plimut tyukok

és ezek tenyésztőjaisi kaphatók bármikor: **Otocska Gézáné-nál Sopron-Kövesden.**

Baromfi-tenyésztők figyelmébe

Olcsó kerítések!

Haidekker Sándor
sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára

BUDAPESTEN, VIII.
Üllői-ut 18. szám.

Pekingi kacsák, magyar tenyész-

bikák,

igásókrók, vetőmagvak gr. Teleki Arvéd drassói uradalmában, **up. Koncza, állandóan kaphatók.**

Fehér langszánok

és ezek tojásai kaphatók **Darányi Ferencné-nél Kecskeméten Kitűnő, hó tojó, kiviteli- és diszbaromfi.**

Nagyméltósági **Órgóf PALLAVICINI SÁNDOR** ur mindszent-alyói hitb. uradalma **RAMBOUILLET** juhászatában

50 db 1-2-3

éves tenyészkos

van eladásra felállítva.

Bőv. bb értesítést nyújt alólírott

Csongrád - Sándorfalva, 1903. márczius hó.

Wolf János

urad. főintéző.

Sárga és fehér orpingtonok

a pozsonyi országos mezőgazdasági kiállításon az első díjjal „diszoklevél, aranyérem és 200 korona emléktárgyval“ kitüntetve kapható: **Pólonyi Manó orpington-telepén Kecskeméten** Fehér hus, barnahéju teatojás. Az állatok törzskönyvelve és lábgyűrűzve vannak. Fajtisztaságról kezeskedem. Meg nem felelő anyagot visszaveszek. Árjegyzék kívánatra ingyen küldetik.

Kiállításokon

kitüntetett fajbaromfiakra és ezek keltő tojásaira megrendelést elfogad következő árákért: Fehér mexikói pulyka tojás dbja 1 kor. Emdeni X Angol Emdeni 1 kor. 40 fill., Olasz óriás 1 kor. 20 fill. Fehér gyöngytyuk 80 fill. Sárga Orpington direkt Angolországból Holló József által 1. rendű 2 kor., II. rendű 1 kor. 60 fillér. Sárga Orpington X magyar sárga tyukkal 40 fillér. Fehér gyöngytyuk kakas 8 korona. Jó csomagolás biztosítva 1 koronáért **Sármezey Antalné, Mező-Kovásháza.**

Tyuktenyésztés

II. átdolgozott és bővített kiadás.

90 képpel. Ara 3 korona. Nélkülözhetetlen minden baromfi-tenyésztőnek, 200 oldalon minden kérdést részletesen le tárgyal és pontos utmutatást ad. Ezen új kiadás tárgyalja az **uj orpington tyukfajtát**, az amerikai **keltető gépeket** és az amerikai **kappanozást.**

Kapható 3 korona beklédése ellenében bérmentve

Hreblay Emil

állattenyésztési magy. kir. főigyelelnél, **Budapest, VII. ker., Csömöri-ut 5. szám, II. m. 8.**

Olcsó és tartós drótkerítések

baromfi-udvarok, tyukketrecek, kertek, gazdasági telepek, ménesek, vadaskertek és erdők bekerítésére. **Továbbá acéltűskés kerítéssodrony, valamint csavart pánthuzal.**

— Kaphatók: —

Kollerich Pál és Fiai gyárosoknál Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 21. sz.

Árjegyzék és költségvetések ingyen. Fajtisztia, szép sárga Orpingtonokat mérsékelt árban szállít a

H. Produce Import Co.

J. Holló

55. 56. Chancery Lane London W. C.

(Levelekre 25 filléres bélyeg ragasztandó és 25 fillér válaszbélyeg beküldését kérjük.)

Mérsékelt árak mellett egész éven át kaphatók: **PISNY ISTVÁNNAL** Battonyán, tisztavérű emdeni libák, pekingi óriás kacsák, bronz pulykák, plymouthe, orpington, langshan, erdélyi kopasznyaku fehér és fekete tyukok, kakasok. Fehér magyar tyukok, kakasok fehér láb, fehér csőr. Összel finom pelyes és toll is kerül eladásra, úgy-szintén télen át friss tyuktojások is kaphatók. A kacsatojásokra előjegyzéseket már most elfogadok. Kacsatojás 1 db 10 kr.

Sárga orpington

tyukok és ezek tenyésztőjaisai bármikor kaphatók: **Králik Lajosné-nál, Temesváron.**

A morvaországi szudeta hegyvidékről **kuhlandi, berni és schönhengsti** fajta, gümőkörmentes tehének, hasas üszők, hágóbikák valamint jármos és beállítani való ökrök mindenkor igen jutányos áron kaphatók. **Herrlich Ludwig** birkos és tenyészállatkereskedőnél **Alhütten Sternberg** mellett, Morvaország.

Költőtojások!

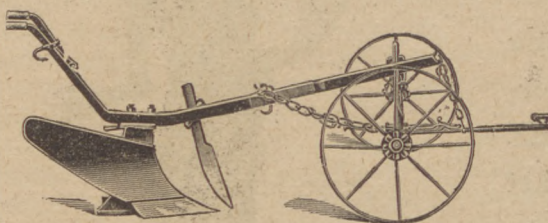
A segesvári baromfi-tenyésztés, egyesület elad, első díjakkal kitüntetett baromfiaktól tojásait és pedig: **Ezüst Wyan dotte, sárga Wyandotte-fekete Langshan, világos Bráhma, sötét Bráhma, Óriási Pekingi kacsa, darabonként 40 fillér, Sárga Cochin darabonként 50 fillér, Kendermagos Plimut, fehér Plimut, Erdélyi kopasznyaku, fehér és fekete Minorka, Dorking, darabonként 30 fillér. Egy fajból 6 darabnál kevesebbet nem adunk. Rendelések az egyleti elnökhöz, **Lingner A. W.-hez Segesvárra** intézendők.**

A Felső-Dobsza

és Vidéke tejszövetkezet eladja az **Alla-Separatortól** vásárolt összes vajgyártáshoz szükséges gépezeteit, melyek négyhónapig lettek használva. A fenti szövetkezet igazgatósága a megvenni szándékozóknak levélileg bővebb felvilágosítást nyújt.

Fehér csőrü,

fehér-lábu és fehér tollazatu magyar fajta tyuktojás darabja 20 fillérért kapható. **Koperniczky János-nál, Tiszaujfalu.**

Egyvasu egytetemes ekék Két és több barázdás ekék

minden részükben elsőrendű acéltanyagból, a leg-tökéletesebb szerkezettel

Tégelyacél-fejekkel, melyek eltörhetetlenségéért szavatosságot vállalok. Különösen tartósnak bizonyult, háromréteges (compound) páncél acél-lemez kormánylapokkal, melyekre a legragadósabb föld sem tapad. Gondosan edzett, feltűnően hosszú ideig eltartó szántóvasakkal. — Figyelemre méltó újdonság: **Bächer „D“-jegyű** javított szerkezetű eketaligája, teljesen pormentesen csukott agyakkal önműködő kenőszelencével; közönséges eketaligák ellenében **ötszörös tartósságot** biztosítanak. Különlegességek rétművelő-eszközökben. Boronák, kapáló- és töltőgépek, porhanyítók, rügtörők. Árjegyzéket készséggel küldök.

BÄCHER RUDOLF kizárólagos ekegyára

Magyarországi vezérképviselő **Szücs Zsigmond Budapest, VI., Nagymező-u. 68.**

